

En ny kurs for Jobbsjansen

Følgerevaluering av Jobbsjansen 2017-2019 Første delrapport

Hilde Lerfaldet | Linn Synnøve Skutlaberg | Asle Høgestøl

IDEAS2EVIDENCE

ideas2evidence-rapport 09:2017

En ny kurs for Jobbsjansen

Følgerevaluering av Jobbsjansen 2017-2019

Første delrapport

---

ideas2evidence-rapport 09:2017

Utarbeidet av Hilde Lurfaldet, Linn Synnøve Skutlaberg og Asle Høgestøl på oppdrag fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

ideas2evidence 09:2017

ideas2evidence
Villaveien 5
5007 Bergen
post@ideas2evidence.com
Telefon: 918 17 197
www.ideas2evidence.com

ISBN (elektronisk): 978-82-93181-59-0, (trykt): 978-82-93181-60-6

FORORD

Denne rapporten er et første innspill i en større følgeevaluering av *Jobbsjansen* som ideas2evidence gjennomfører for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Følgeevalueringen ble igangsatt i forbindelse med at kvalifiserings- og tilskuddsordningen Jobbsjansen, som forvaltes av IMDi, ble lagt om i 2017. De siste årene har Jobbsjansen vært rettet mot å øke sysselsettingen blant hjemmевærende innvandrerkvinner gjennom tilskuddsmidler som kommunene har kunnet søke om. I 2017 ble målgruppene, innholdet og målsettingene for ordningen endret.

IMDi har, på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet, ønsket å få en vurdering av utformingen, implementeringen og resultatene av den nye innretningen. Som en del av evalueringen skal ideas2evidence gi innspill til justeringer og forbedringer av ordningen underveis i evalueringsperioden, som varer ut 2019. Den andre delrapporten i følgeevalueringen vil foreligge i desember 2018 og sluttrapporten vil foreligge innen utgangen av 2019.

Denne første delrapporten baserer seg i hovedsak på en gjennomgang av prosjektdokumenter, og prosjektet er gjennomført over en kort tidsperiode, fra september til desember 2017. Ambisjonene til rapporten er dermed å gi en kortfattet status for profilen til og implementering av de igangsatte prosjektene. Vi retter også blikket mot hvilken oppfølging prosjektene framover har behov for fra IMDi, og knytter dette særlig til hvilke gjennomføringsutfordringer prosjektene har.

Parallelt med arbeidet med denne rapporten, har vi oppsummert kunnskapen som allerede foreligger om Jobbsjansen. Denne kunnskapsoppsummeringen sammenfatter dokumentasjonen av erfaringer og resultater innenfor Jobbsjansen i perioden 2005-2016; (Lerfaldet 2017 et.al). Følgeevalueringen vil bygge videre på funn i kunnskapsoppsummeringen. Som en del av ideas2evidence` oppdrag for IMDi, skal vi også ivareta resultatrapporteringen fra prosjektene for 2018 og 2019.

De ulike delene av denne evalueringen (kunnskapsoppsummeringen, følgeevalueringen og resultatrapporteringen) skal samlet sett gi et svar på i hvilken grad tilskuddsordningen er en egnet ordning for å få innvandrere i arbeid og utdanning.

Arbeidet med denne første delrapporten i følgeevalueringen har gitt oss som evaluator innsikt i hvordan prosjektene er planlagt gjennomført og hvilke utfordringer de så langt har. Dette gir oss et godt utgangspunkt for det videre arbeidet med følgeevalueringen.

Vi takker alle prosjektene som har besvart spørreundersøkelsen om hvilke oppfølgingsbehov de har hatt. Vi takker også alle som har stilt opp til intervju. Til slutt vil vi takke IMDi for å ha lagt til rette for gjennomføringen ved å bidra med prosjektdokumenter, kontaktopplysninger og annet.

Rapporten er utarbeidet av Hilde Lerfaldet, Linn Synnøve Skutlaberg og Asle Høgestøl.

Oslo, desember 2017

INNHold

Sammendrag	9
Summary	13
1. Bakgrunn.....	17
1.1 Temaer og datainnsamling	17
2. Hva kjennetegner prosjektene i 2017?	21
2.1 Ordning B - mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom.....	21
2.2 Ordning C - forlenget kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogram	29
2.3 Ordning A - kvalifiseringsprosjekter for hjemmeværende innvandrerkvinner	33
3. Tilskuddsforvalters rolle	41
3.1 Hvilke utfordringer opplever prosjektene?	41
3.2 Dagens oppfølging fra IMDi.....	43
3.3 Hva slags oppfølging ønsker prosjektene framover?	44
3.4. Søknads-, tildelings- og rapporteringsprosedyrer	45
4. IMDis oppfølging av prosjektene i 2018.....	47
Litteraturliste	49
Vedlegg – Prosjekter innen Jobbsjansen ordning A, B og C - 2017	51

SAMMENDRAG

Ideas2evidence gjennomfører på oppdrag fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) en følgeevaluering av *Jobbsjansen*. Denne delrapporten utgjør den første av tre leveranser innenfor følgeevalueringen, som varer ut 2019. Jobbsjansen er en statlig tilskuddsordning som skal bidra til å øke sysselsettingen blant innvandrere som står langt fra arbeidsmarkedet. Kommuner og fylkeskommuner kan søke IMDi om midler til slikt kvalifiseringsarbeid. Det ble i 2017 bevilget 100 mill. kroner til Jobbsjansen, og det totale antallet deltakere var ca. 1735 deltakere.

Fra 2017 består Jobbsjansen av tre ulike deler:

- ◆ Ordning A: Kvalifiseringsprosjekter for hjemmeværende innvandrerkvinner,
- ◆ Ordning B: Mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom, og
- ◆ Ordning C: Forlenget kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogram.

Denne tredelingen av ordningen innebærer en ny innretning på ordningen. Del A er en videreføring av ordningen slik den har vært de siste årene, mens del B og C er en omlegging mot nye målgrupper.

Denne første delrapporten har til hensikt å gi en kortfattet oversikt over profilen til og implementering av de prosjektene som er del av ordningen i 2017 – kort tid etter at prosjektene er igangsatt. I tråd med IMDis føringer, legger vi vekt på beskrivelsen av de nye delordningene; B og C. I tillegg presenterer vi vurderingene fra prosjektene innen ordning B og C om hva slags oppfølging de framover ser behov for fra IMDi. Delrapporten skal danne grunnlag for å målrette IMDis innsats overfor tilskuddsmottakerne i 2018, som forhåpentlig kan bidra til utvikling av prosjektene lokalt.

Beskrivelsene i rapporten baserer seg i hovedsak på deskstudier av prosjektdokumenter samt individ- og projektrapporteringer for 2016 (ordning A). Vi har også gjennomført en webbasert spørreundersøkelse og intervjuer med sentrale statlige myndigheter.

HVA KJENNETEGNER PROSJEKTENE?

Ordning B av Jobbsjansen går ut på at fylkeskommuner, i samarbeid med kommuner, kan søke om tilskudd til å tilby mer grunnskoleopplæring til ungdom som har rett til videregående opplæring. Bakgrunnen for ordningen er en endring i opplæringsloven som muliggjør slik opplæring. Formålet med lovendringen er å øke gjennomføringen i videregående opplæring gjennom å styrke deltakernes faglige grunnlag før de starter på slik opplæring. Tilskuddsordningen skal stimulere fylkeskommunene til å tilby slik opplæring og derigjennom gi ungdommene bedre forutsetninger for å fullføre videregående opplæring.

Vår dokumentgjennomgang viser at det er satt i gang 20 prosjekter i 19 fylker innenfor delordning B. Det ble bevilget ca. 26,3 mill. kr. til delordningen, og per september 2017 rapporterte prosjektene at de hadde ca. 870 deltakere i opplæring. Det er stor variasjon i deltakerantall per fylke, noe som ser ut å henge sammen med at fylkene har valgt ulike strategier for å prøve ut opplæringen. Mens noen fylker går bredt ut og involverer opp mot alle kommuner i fylket, velger andre fylker å starte i det små. I de fleste prosjektene er kommunene hovedansvarlige for opplæring, mens de videregående skolene stiller lokaler til disposisjon og åpner for hospitering i fag på videregående opplærings nivå. Når det gjelder målgrupper, har en del prosjekter kun rettet seg spesifikt inn mot den tiltenkte målgruppa: ungdommer med rett til videregående opplæring. Andre fylker inkluderer også

ungdommer med rett til grunnskole for voksne. I tillegg til grunnskoleundervisning, legger mange prosjekter vekt på sosialpedagogisk oppfølging av ungdommene. Fylkene har valgt ulike modeller for organisering, arbeidsdeling og undervisningsinnhold.

Ordning C innebærer at kommunene, innen rammene av Jobbsjansen, skal prøve ut forlenget kvalifiseringsprogram for tidligere deltakere i introduksjonsprogram. Hovedmålet er at en slik forlengelse skal styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet. Det er en forutsetning at deltakerne har gjennomført et tredje år i introduksjonsprogram, og deltakelse er særlig aktuelt for personer med liten eller ingen skolebakgrunn.

Delordning C har, blant annet på grunn av få relevante søknader, så langt et nokså lite nedslagsfelt. Det er i 2017 igangsatt elleve prosjekter, og disse hadde omtrent 115 deltakere per september 2017. Prosjektene ble totalt tildelt omtrent 10,8 mill.kr. Sju prosjekter har ti eller færre deltakere, og antallet prosjektdeltakere varierer fra 3 til 35. Tre av prosjektene er forankret i NAV. De resterende er forankret i ulike etater i kommunen. Når det gjelder innholdsprofilen, vektlegger fire prosjekter et arbeidsrettet programinnhold, mens fire har et klart opplæringsfokus. Et par prosjekter legger opp til kombinasjonsløp, og en eller annen form for arbeidspraksis vil inngå i et flertall av prosjektene.

Mens de andre to delordningene innebærer nye målgrupper og nye innretninger, representerer ordning A en videreføring av Jobbsjansen-ordningen slik den har vært de siste årene. Omleggingen av ordningen i 2017 innebar riktignok en avgrensning av målgruppen: Prosjektene innen denne ordningen skal rette seg mot kvalifisering for hjemmeværende innvandrerkvinner, mens ungdom og sosialhjelpsmottakere sluses ut. På grunn av omleggingen og avgrensingen av målgrupper fra 2017, ble potten avsatt til denne delordningen betydelig redusert fra året før. 57,2 mill. kroner ble tildelt i 2017, mot 97 mill. kroner året før. Denne reduksjonen har ført til færre prosjekter og færre deltakere enn tidligere. I følge tilskuddsprotokollen planla prosjektene å ta inn ca. 735 deltakere i 2017. Data fra 2016 viser at prosjektene i ordning A som ble videreført til 2017, hadde større prosjektbudsjett og flere personer ansatt i prosjektet enn prosjektene som ikke ble videreført. De videreførte prosjektene har imidlertid færre deltakere i 2017 enn de hadde i 2016. Flertallet av de videreførte prosjektene var i 2016 organisert i NAV. Basert på hva deltakerne fikk av programinnhold i 2016, ser arbeidsrettede tiltak ut til å være mest utbredt.

Når det gjelder utfordringer i prosjektene, peker prosjekter i både ordning B og C på vansker med å rekruttere tilstrekkelig antall deltakere. Prosjektene melder også om utfordringer knyttet til arbeidsdeling og samarbeid mellom ulike forvaltningsnivåer og etater. Prosjekter i ordning B opplyser dessuten at det er en utfordring å klare å differensiere undervisningen tilstrekkelig. Vi vil i den videre følgeevalueringen se nærmere på hvordan prosjektene jobber med å løse disse utfordringene. I tillegg vil vi vurdere om prosjektenes ulike målgrupper, innhold, arbeidsdeling og organisatoriske modeller gir ulike erfaringer og resultater. Når det gjelder ordning C, blir det viktig framover å undersøke om tilskuddsordningen kan bidra til at flere kommuner gir tilbud om et fullt tredje år i introduksjonsprogrammet, som kan føre til flere aktuelle søkere av tilskuddsordningen. Vi vil framover også undersøke om prosjektene innenfor delordning A kan sies å representere en videreføring av profilen og resultatene innen Jobbsjansen slik vi kjenner ordningen.

Gjennom Jobbsjansen har IMDi tradisjonelt fulgt prosjektene tett (Lerfaldet et.al.2017). Hvilke behov har de nye tilskuddsmottakerne? Gjennom en spørreundersøkelse til prosjektene innen ordning B og C, kommer det fram at prosjektene stort sett er fornøyde med den kontakten de har hatt med og den oppfølgingen de har fått av IMDi. Når det gjelder forbedringspunkter, etterspør prosjektene mer informasjon fra IMDi. De ønsker også tidligere avklaring på sine tilskuddssøknader og et mer brukervennlig søknads- og rapporteringssystem. Prosjektene ønsker dessuten at IMDi skal fortsette å legge til rette for møteplasser og erfaringsutveksling. Besvarelsene fra prosjektene tyder på at IMDi videre må opprettholde eller styrke oppfølgingen. Prosjektene innen ordning B og C opplever dessuten en del utfordringer som det kan være grunn for IMDi å ta tak i. Vi tenker særlig på utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig antall deltakere, å få til hensiktsmessig arbeidsdeling og samarbeid mellom involverte instanser og å tilby et godt faglig innhold til deltakerne. Både fordi prosjektene er nyopprettede og fordi dette delvis er nye temaområder for IMDi, er det vår vurdering at IMDi i det kommende året bør vektlegge oppfølging av prosjektene innenfor de to nye ordningene. IMDi bør blant annet arbeide systematisk med å legge til rette for ulike former for kunnskapsdeling og kompetanseutvikling.

SUMMARY

Ideas2evidence is conducting a process evaluation of the *Job Opportunity scheme* (Jobbsjansen), commissioned by the Directorate of Integration and Diversity (IMDi). This report is the first of three scheduled reports for the process evaluation, which is scheduled to be carried out through 2019. *Job Opportunity* is a government subsidy scheme which goal is to help increase employment among immigrants that are outside of the labour force. Counties and municipalities can apply to IMDi for funding for qualification programmes. In 2017, 100 million NOK was granted to the *Job Opportunity scheme*. This year, the scheme had approximately 1735 participants.

From 2017 onward, the *Job Opportunity scheme* is comprised of three different parts:

- ◆ Initiative A: Qualification programmes for stay-at-home immigrant women,
- ◆ Initiative B: More primary school level education for immigrant youth, and
- ◆ Initiative C: Extended training for participants in the Introduction programme for immigrants.

The division of the scheme into three parts entails a reorganisation of the scheme as a whole. Whereas initiative A is a continuation of the scheme as it has operated in recent years, initiatives B and C have been adjusted to reach new target groups.

This first report is intended to provide a brief overview of the profiles and implementation of the projects that are part of *Job Opportunity* in 2017, shortly after the projects were launched. In line with the guidelines from IMDi, we have put emphasis on the description of the projects under the new initiatives B and C. Further, we present the assessments of the projects from initiatives B and C, regarding the kind of follow-up they see a need for from IMDi. This report will form the basis for further targeting IMDi's follow-up of the grant recipients for 2018, and thereby hopefully contribute to the further development of the projects locally.

The descriptions in this report are mainly based on desk studies of project documents, as well as individual and project reports for 2016 under Initiative A. We have also carried out a web-based survey and interviews with relevant government authorities.

WHAT CHARACTERIZES THE PROJECTS?

Under *Job Opportunity's* initiative B, county municipalities can, in cooperation with the municipal governments, apply for grants to offer extended primary education to youth who are eligible for enrolment in upper secondary school. The background for this initiative is that the Education Act (Opplæringslova) has been amended to allow for such additional training. The aim of the legislative amendment is to increase upper secondary graduation rates by strengthening the participants' academic skills prior to starting school. The purpose of the subsidy scheme is to stimulate the county municipalities to provide such education and training opportunities, thus providing young immigrants with better chances of completing upper secondary education.

Our document review indicates that 20 projects have been launched in 19 counties under Initiative B, with approx. 26.3 million NOK allocated to this scheme. As of September 2017, a total of 870 participants were reported to be undergoing training. The number of participants per county vary considerably, which seems to be connected to the counties having adopted different strategies for their education and training programmes. While some counties have a wide approach, involving

practically all the county's municipalities, other counties have a less ambitious approach, starting with smaller initiatives. For the majority of the projects, the municipalities carry the main responsibility for education and training, while the upper secondary schools provide the physical premises and allow the youth to attend classes at the upper secondary education level. When it comes to target groups, some of the initiatives have targeted only the intended target group specifically; that is, youth who are eligible for enrolment in upper secondary education. Other counties also include youth who are not eligible for upper secondary education, but who are enrolled in or eligible for enrolment in primary education for adults. In addition to providing primary school, many initiatives place weight on providing socio-pedagogical guidance for the youth. The various county administrations have chosen different models for the educational content and the organisation of the training.

Under initiative C, the municipalities can try out extended qualification programmes for former Introduction programme participants. The main goal is for such an extension to boost the opportunities of newly arrived immigrants in the labour market and in society at large. A prerequisite for participation is completion of a third year in the Introduction programme, and participation is particularly encouraged for people with little or no educational background.

Initiative C has, partially due to few relevant applications thus far, had relatively few participating projects thus far. In 2017, 11 projects were launched under this initiative, with approximately 115 participants as of September 2017. The projects were granted approx. 10.8 million NOK in total. The number of project participants vary from 3 to 35, and seven projects have ten or fewer participants. Three of the projects are organised within The Norwegian Labour and Welfare administration (NAV), while the remaining projects are organised in different municipal agencies. In regards to content profiles, four of the projects have primarily work-oriented programmes, while another four projects have a clear focus on education. A couple of projects aim for a combination of the two approaches, and various types of on-the-job training to gain work experience is included in a majority of the projects.

Whereas the other two initiatives involve entirely new target groups and approaches, Initiative A represents a continuation of the *Job Opportunity scheme* as it has been structured in recent years. However, due to the reorganisation of the scheme in 2017, the target group was narrowed down. The initiative is now aimed at improving the employability of stay-at-home immigrant women, and youths and recipients of social benefits are excluded as target groups. Because of the reorganisation of the scheme and the changes in target groups, the funds allocated to this particular initiative was significantly reduced compared to the previous year. 57.2 million NOK were awarded in 2017, against 97 million NOK the previous year. This reduction has resulted in fewer projects and fewer participants than previous years. According to the grant protocol, the projects planned to take in approximately 735 participants in 2017. Data from 2016 indicate that the Initiative A projects that were continued in 2017 had larger project budgets and more employees than projects that were discontinued. However, the projects that were continued had fewer participants in 2017 than in 2016. The majority of the projects that were continued were organised via NAV in 2016. An analysis of the project content offered to the participants in 2016, show that work-oriented training was the most prevalent.

Projects under both initiative B and C report of challenges recruiting a sufficient number of participants. They also report issues relating to the division of labour and cooperation between different public administration levels and government agencies. Projects under initiative B also report that they struggle to sufficiently differentiate the education and training. Going forward, we will investigate how the projects work to address these challenges. In addition, we will assess whether the different target groups, content, division of labour and organisational models result in different experiences and outcomes. For Initiative C, it will be a priority to investigate whether the grant scheme can stimulate more municipalities to offer a full third year in the Introduction programme for immigrants, which can generate more qualified applicants to the scheme. We will also look into whether the projects in Initiative A can be said to represent a continuation of the profile and results from the *Job Opportunity scheme* as we know it.

IMDI PROJECT FOLLOW-UP IN 2018

IMDi has traditionally had close follow-up of the *Job Opportunity* projects (Lerfaldet et.al.2017). What are the main needs of the new subsidy recipients? A survey among the projects under initiatives B and C show that the projects overall are satisfied with the contact and follow-up from IMDi thus far. When it comes to areas with room for improvement, the projects requested more information from IMDi. They also called for a more speedy processing of their applications for grants, and stressed the need for a more user-friendly application and reporting system. Furthermore, they call for IMDi to continue to provide meeting spaces and facilitate the sharing of experiences. Feedback from the projects indicate that going forward, IMDi should continue or expand their follow-up routines. The projects under initiatives B and C are also facing certain challenges that IMDi should consider following up on closely. We emphasise in particular, issues connected to recruiting an adequate number of participants, facilitating expedient division of labour and cooperation between the various agencies involved, and providing the participants with high-quality educational content. These projects have been established only recently, and their content and scope are new to IMDi. For this reason, our assessment is that IMDi in the coming year should prioritise the follow-up of projects within the two new initiatives. We recommend that IMDi work systematically to facilitate various forms of knowledge sharing and the development of expertise.

1. BAKGRUNN

Tilskuddsordningen og kvalifiseringsordningen Ny sjanse ble etablert som en forsøksordning i 2005. Tiltaket skulle bidra til høyere sysselsetting og var rettet mot innvandrere med lang botid i Norge, uten fast tilknytning til arbeidslivet og som hadde vært avhengig av sosialhjelp over lengre tid. Ordningen skulle være modellert etter introduksjonsprogrammet, og innebar blant annet fulltids kvalifisering og deltakerstønad. Kommunene har gjennom ordningen kunnet søke Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) om midler til dette arbeidet. I 2013 ble ordningen gjort permanent og omdøpt til Jobbsjansen. Gjennom årene har ordningen endret karakter og målgrupper flere ganger. Den økonomiske rammen har økt, og er i 2017 på 100 mill. kr. Stortinget har vedtatt å øke rammen med ytterligere 20 mill. kr i 2018.

Fra 2017 ble innretningen på *Jobbsjansen* endret. Ordningen ble da tredelt¹:

- ◆ Ordning A: Kvalifiseringsprosjekter for hjemmeværende innvandrerkvinner,
- ◆ Ordning B: Mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom, og
- ◆ Ordning C: Forlenget kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogram.

Det er denne nye innretningen som er gjenstand for følgeevalueringen, hvor denne rapporten utgjør første leveranse. Følgeevalueringen varer ut 2019.

Jobbsjansens tre delordninger har noe ulike målsettinger og målgrupper. Det innebærer også at innretningen på prosjektene varierer nokså mye. Mens ordning A er en videreføring av tidligere års satsing, innebærer de andre delordningene relativt store endringer av ordningen. I kapittel 2 beskriver vi hver av ordningene nærmere.

Formålet med denne rapporten er å gi en oversikt over de ulike tilbudene som er iverksatt i 2017. Vi gir en beskrivelse av sentrale kjennetegn ved prosjektene, og presenterer vurderinger vi har hentet inn fra tilskuddsmottakerne om hva slags støtte de har behov for framover fra tilskuddsforvalter (IMDi). Det er særlig for de to nye delordningene at innretningen av tilbudene er ukjent. Vi har derfor vektlagt beskrivelsen av disse nye prosjektene og innhentet deres vurderinger av behovet for støtte og veiledning. Rapporten skal danne grunnlag for å målrette IMDis innsats overfor tilskuddsmottakerne i 2018. Dette kan igjen bidra til utvikling av prosjektene lokalt og derigjennom realisering av tilskuddsordningens mål.

1.1 TEMAER OG DATAINNSAMLING

Følgeevalueringens hovedspørsmål er:

- ◆ I hvilken grad er Jobbsjansen med dagens innretning, som tilskuddsordning og som kvalifiseringsprogram, egnet for å få innvandrere i arbeid og utdanning?
- ◆ Hvordan fungerer ordningen som helhet sett i forhold til regjeringens integreringspolitiske mål og de konkrete mål som er satt for Jobbsjansen?
- ◆ Hvordan fungerer dagens ordning sammenlignet med tidligere innretning/målgrupper?

¹ Fra 2017 opphørte Jobbsjansordningen rettet mot ungdom. Kommuner som hadde slike prosjekter kunne likevel søke om tilskudd til å fase ut prosjektene inneværende år. Vi har ikke tatt for oss denne utfasingsordningen.

Denne rapporten vil ikke besvare disse hovedspørsmålene, men oversikten presentert i denne rapporten er et viktig kunnskapsgrunnlag for den videre følgeevalueringen. Det er et første skritt særlig når det gjelder å få kjennskap til hvordan prosjektene er etablert og implementert.

Vi har i prosjektgjennomgangen konsentrert oss om temaene:

- ◆ Organisering og ansvarlige og samarbeidende instanser
- ◆ Målgruppa for prosjektene
- ◆ Hvilke aktiviteter prosjektene igangsetter

Vi har vektlagt gjennomgangen av prosjektene i de nye delordningene. Innen den videreførte ordning A, er det kun to nye prosjekter i år, hvorav ett er videreføringen av et forprosjekt fra 2016. Vi har likevel sett nærmere på hva som kjennetegner de videreførte prosjektene i ordning A.

Når det gjelder forhold knyttet til tilskuddsforvaltningen, vil denne rapporten være et første innspill til å besvare spørsmålene:

- ◆ Hvordan oppfattes tilskuddsforvaltningen av tilskuddsmottakerne, og hvordan påvirker forvaltningen prosjektenes innretning og praksis?
- ◆ Er det behov for endringer i forvaltningen, og i så fall hvilke?

Mer spesifikt har vi stilt spørsmål til prosjektene om den oppfølgingen de har fått av tilskuddsforvalter så langt, og hva slags oppfølging de ønsker framover. Vi har også stilt spørsmål om hva som er de største utfordringene for prosjektene. Det kan gi tilskuddsforvalter innsikt i hvordan de kan veilede prosjektene videre. Videre har vi stilt spørsmål om prosjektene ønsker endringer i ordningens søknads-, tildelings- og rapporteringsprosedyrer.

DATAINNSAMLING

Vi har gjennomført en *deskstudie* av prosjektsøknadene og statusrapportene for 2017 for å generere en oversikt over de 31 prosjektene i ordning B og C. Valget om å gjennomføre en deskstudie i denne fasen er basert på ønsket om å skåne prosjektene for ytterligere rapportering. Samtidig antok vi at disse prosjektene fortsatt var i en oppstartsfasen tidlig høsten 2017, og at det foreløpig var generert lite ny kunnskap som det var viktig å innhente.

For å gi en beskrivelse av prosjektene innen ordning A, har vi basert oss på prosjektenes individ- og prosjektrapporteringer for 2016. Datagrunnlaget er derfor litt annerledes enn for ordning B og C. Vi har:

- ◆ brukt individrapporteringen til å beskrive deltakersammensetningen til prosjektene i del A, fordelt på prosjektene som ble videreført til 2017 og de som ble avsluttet i 2016, og
- ◆ brukt prosjektrapporteringene til å beskrive ressursituasjonen til og organiseringen av prosjektene.

I 2017 er det ett nytt prosjekt innen delordning A, og dette er ikke inkludert ettersom beskrivelsene tar utgangspunkt i 2016-data. Vi vil understreke at deltakerne og organiseringen av prosjektene kan ha endret seg i 2017. Dette vil vi forfølge videre i følgeevalueringen og resultatrapporteringene.

Vi har også studert tilskuddsprotokoller og et utvalg tilskuddsbrev, samt gjennomgått aktuelle lovverk og styringsdokumenter.

For å innhente vurderinger av hva slags støtte tilskuddsmottakerne ser behov for fra tilskuddsforvalter i det kommende året (forutsatt at tilskuddet videreføres for 2018), har vi gjennomført en enkel webbasert *spørreundersøkelse* blant de 31 tilskuddsmottakerne innen ordning B og C. Tilskuddsmottakerne, representert ved prosjektlederne, fikk fem spørsmål om forvaltningen. 19 respondenter gjennomførte hele undersøkelsen, mens tre besvarte noen av spørsmålene.

Vi har i tillegg gjennomført *intervjuer* med sentrale myndigheter, som departementer og direktorater, og vi har gjennomført intervjuer med IMDi regionkontorer. Mens de førstnevnte intervjuene hovedsakelig har vært et bidrag til å øke evaluators kunnskap om Jobbsjansen, har intervjuene med regionkontorene i IMDi vært mer direkte bidrag inn i denne fasen av datainnsamlingen. Vi har intervjuet saksbehandlere for Jobbsjansen i regionene, og har innhentet innspill både om forvaltningspraksis og om prosjektene i regionen. Alle intervjuene er gjennomført som semistrukturerte intervjuer, og er dels gjennomført over telefon og dels ansikt-til-ansikt. Totalt har vi gjennomført ni intervjuer i denne fasen.

2. HVA KJENNETEGNER PROSJEKTENE I 2017?

Som en del av den igangsatte følgeevalueringen, ønsker IMDi en oversikt over de ulike tilbudene som iverksettes ved hjelp av tilskuddsordningen. IMDi har allerede produsert en prosjektkatalog som gir en oversikt over hvilke prosjekter i 2017 som er finansiert gjennom tilskuddordningene Jobbsjansen og Kommunale utviklingsmidler (IMDi 2017d)². I denne katalogen gjengis nøkkelinformasjon om hvert enkelt prosjekt, slik som målgruppe, samarbeidspartnere, ønskede resultater og metoder. Ettersom det allerede finnes en prosjektoversikt, legger vi i denne rapporten vekt på å beskrive *hva som kjennetegner prosjektene på tvers*. Vi beskriver likheter og forskjeller mellom prosjekter, og konsentrerer oss om følgende dimensjoner:

- ◆ Organiseringen av prosjekttilbudene
- ◆ Målgrupper i prosjekttilbudene
- ◆ Aktiviteter og innhold i prosjekttilbudene

Det er særlig innenfor de to nye delordningene, ordning B (mer grunnskoleopplæring til innvandrerdøms) og C (forlenget kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogram), at innretningen på tilbudet er ukjent. Vi vektlegger derfor beskrivelsen av prosjektene innen disse ordningene.

I det følgende presenterer vi kort ordningene og deretter den samlede profilen på prosjektene - delordning for delordning. En oversikt over prosjektstitler og kommuner/fylkeskommuner finnes som vedlegg til rapporten.

2.1 ORDNING B - MER GRUNNSKOLEOPPLÆRING TIL INNVANDRERUNGDOM

Innføringen av Jobbsjansens ordning B ble varslet i Integreringsmeldingen (Meld. St. nr. 30 (2015-2016)). Bakgrunnen for dette var et forslag til endring i opplæringsloven. Dette lovforslaget ble vedtatt juni 2016, og går ut på at fylkeskommuner og kommuner gis mulighet til å tilby mer grunnskoleopplæring til personer som har rett til videregående opplæring. Formålet med lovendringen er å øke gjennomføringen i videregående opplæring. Minoritetsspråklig ungdom har høy risiko for frafall i videregående opplæring. Det kan særlig være utfordrende å gjennomføre slik opplæring for personer med kort botid i Norge, og som ikke har de faglige og språklige forutsetningene som kreves for å klare å gjennomføre opplæringen. (Prop. 72 L (2015–2016))

Endringen ble ikke fulgt av økte rammer for fylkeskommuner og kommuner. Tilskuddsordningen gjør det imidlertid mulig for fylkeskommunene å søke om midler til å gjennomføre slik opplæring. Det ble i 2017 bevilget omtrent 26,3 mill. kroner til ordningen.³

Før prosjektene presenteres, vil vi beskrive hvilke føringer som gjelder for det nye opplæringstilbudet, gitt av lovverk og tilskuddsordningens rundskriv.

² Lenke til katalogen på IMDis nettsider: <https://www.imdi.no/globalassets/dokumenter/brosjyrer-og-ressurser/jobbsjansen-og-kommunale-utviklingsmidler-oversikt-over-prosjekter-i-2017.pdf>

³ Vi gjør oppmerksom på at kommuner og fylkeskommuner gjennom en annen ordning kan søke om statlig tilskudd for å gi grunnskoleopplæring eller videregående opplæring til barn og unge som søker opphold i Norge, se <https://www.udir.no/om-udir/tilskudd-og-prosjektmidler/midler-kommuner/opplaring-til-barn-og-unge-som-soker-opphold-i-norge/>

Dagens regelverk gjør at elever fått utstedt vitnemål fra grunnskolen etter 10. klasse selv om de har bodd i Norge i svært kort tid. Opplæringen regnes da som fullført selv om eleven ikke nødvendigvis har tilfredsstillende grunnskolekompetanse til å gjennomføre videregående opplæring (vgo), for eksempel fordi man har svake karakterer eller mangler grunnlag for vurdering i fag. Regelverket la opp til at elevene skulle starte videregående opplæring når de var over opplæringspliktig alder og grunnskolen var fullført. Da hadde elevene heller ikke rett til mer grunnskoleopplæring. Elevene ville i praksis hatt svært svake forutsetninger for å følge den videregående opplæringen. I lys av de uheldige konsekvensene dette fikk, ble et nytt andre ledd i § 4A-1 i opplæringsloven lagt til:

Kommunar og fylkeskommunar kan òg tilby grunnskoleopplæring etter første ledd til dei som har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1, men som har behov for meir grunnskoleopplæring for å kunne fullføre vidaregåande opplæring.

Elevene må ha rett til videregående opplæring, som innebærer at de må ha fullført grunnskolen og ikke ha brukt opp retten til videregående opplæring for ungdom. Denne retten reguleres i opplæringsloven § 3-1. Ungdomsretten til videregående opplæring gjelder tre års heltids opplæring ut det skoleåret som begynner det året en fyller 24 år. Det må også ligge et behov for mer grunnskoleopplæring i bunn, og en vurdering fra skoleeier om at fullføring av videregående opplæring er mulig. Et ønske om å forbedre karakterene sine, skal ikke være tilstrekkelig for å få mer grunnskoleopplæring. Opplæringen skal dokumenteres på vitnemålet.

Dette tilbudet om mer grunnskoleopplæring til ungdom, faller inn under reglene for opplæring spesielt organisert for voksne, dvs. inn under opplæringslovens kapittel 4A. Slik opplæring reguleres på en annen måte enn grunnskoleopplæring for barn. Blant annet har skoleeier mer frihet i organiseringen. Deltakerne kan ha rett til særskilt språkopplæring. En annen viktig forutsetning ved tilbudet om mer grunnskoleopplæring, er at elevene ikke bruker av retten til videregående opplæring mens de deltar. Tilbudet er dessuten frivillig for kommuner og fylkeskommuner – og for elevene. Begge de nevnte forvaltningsorganene kan være ansvarlige for tilbudet.

Lovendringen bygger blant annet på gode erfaringer fra forsøk, «Kombinasjonsklasser» i Larvik (den såkalte Thor Heyerdahl-modellen) og «Forberedende kurs» i Telemark fylkeskommune. I begge modellene har man gitt grunnskoleopplæring til unge med rettigheter til vgo. Man har tilbudt færre fag enn ordinært og gitt mulighet for nye karakterer. Tilbudene har vært fysisk plassert på en videregående skole, og det har vært åpnet for hospitering i fag på videregående opplærings nivå. I Vestfold har kommunen hatt ansvaret for forsøket, mens Fylkeskommunen i Telemark var ansvarlig der slik at flere kommuner kunne benytte tilbudet. (UDI 2016a)

Andre tilrettelagte opplæringstilbud

Det finnes også andre måter å tilrettelegge opplæringen på for nyankomne ungdommer, og vi vil her kort kommentere noen av de mest sentrale tilbudene. Ofte vil det være viktig å legge vekt på særskilt språkopplæring. Dette er en samlebetegnelse som omfatter særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. For elever som har vedtak om særskilt språkopplæring, har kommuner og fylkeskommuner mulighet til å gjennomføre særskilte opplæringstilbud. Disse omtales ofte som innføringstilbud, og både i grunnskolen og videregående opplæring er dette en mulighet. Det gir skoleeier anledning til å organisere slik opplæring i egne

grupper, klasser eller skoler. Slik opplæring skal gjøre at elevene så raskt som mulig lærer norsk og kan følge ordinær opplæring, og den varer ofte i et år, men kan forlenges til inntil to år. Elever i innføringstilbud i videregående opplæring bruker av sin rett til videregående opplæring, men kan få rett til ekstra opplæringsår. Noen fylkeskommuner har også tilbud om såkalte «0.år», som er et tilbud om videregående opplæring utenfor dagens tilbudsstruktur. Kommuner kan også innvilge et ekstra grunnskoleår med foreldrenes samtykke. (UDI 2016b)

FØRINGER I TILSKUDDETS RUNDSKRIV

Hovedmålet med Jobbsjansen del B er ifølge rundskrivet:

Hovedmålet med denne ordningen er å bidra bedre gjennomføring i videregående opplæring. Ordningen skal bidra til at ungdom som har rett til videregående opplæring, men som ikke har opparbeidet seg godt nok faglig grunnlag eller som har språklige utfordringer, skal kunne få bedre forutsetninger for å fullføre videregående opplæring.

Ordningen skal videre bidra til kunnskapsutvikling.

Ordningen retter seg mot innvandrerungdom i alderen 16-24 år som har behov for mer grunnskoleopplæring for å kunne gjennomføre videregående opplæring. Tilskuddet skal i sin helhet brukes til tilbud til denne målgruppa, som altså faller inn under opplæringsloven § 4A-1 andre ledd. I følge rundskrivet er ungdom med rett og plikt til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven § 2-1 ikke omfattet av tilskuddsordningen.

Det er fylkeskommunene som kan søke om tilskudd, men de skal ha forpliktende samarbeid med kommunen/r. Opplæringen kan vare i inntil ett skoleår, og i inntil to år i særskilte tilfeller. Prosjektmidlene kan brukes til å etablere og videreutvikle opplæringstilbud. Tilskuddsmottakeren velger selv hvordan opplæringen organiseres og gjennomføres innenfor rammen av opplæringsloven. Mer konkret kan tilskuddet brukes til lærerressurser, undervisningsmaterieell og prosjektmedarbeidere. IMDi legger til grunn at fylkeskommuner og kommuner bidrar med egenfinansiering. Prosjektet bør ifølge IMDi ha minimum 15 deltakere. (IMDi 2017b)

ORGANISERINGEN AV PROSJEKTTILBUDENE

Vi vil i det følgende gi en beskrivelse av omfanget på og organiseringen av prosjektene.

Omfang

Det er i 2017 igangsatt 20 prosjekter i 19 fylker. Ett fylke, Nord-Trøndelag, har to separate prosjekter. Fordelt på IMDis regioner har hver region tre prosjekter, bortsett fra region Midt og region Øst som har fire prosjekter hver. Vår gjennomgang viser at det er nokså varierende størrelse på prosjektene, både i betydningen økonomisk ramme og antall deltakere. Prosjektet som har fått lavest tilskudd mottok 150.000 kr, mens 3 mill. kr var høyeste tildelte tilskudd. Prosjektet som mottok 3 mill. kr i tilskudd var også prosjektet med flest deltakere. Under har vi lagd en tabell som grupperer prosjektene ut fra størrelsen på tilskuddet.

Tabell 2.1: Antall prosjekt kategorisert etter størrelse på tilskudd

Innvilget tilskudd i kroner	Antall prosjekter
2.100.000-3.000.000	4
1.100.000-2.000.000	5
600.000-1.000.000	7
< 600.000	4

Av intervjuer framgår det at tilskuddssummen beregnes ut fra en beregningsmodell som er gitt av IMDi sentralt. I beregningsmodellen tar man hensyn til antall deltakere og lønn til prosjektmedarbeidere. IMDi forutsetter dessuten en viss grad av egenfinansiering uten at dette er tydelig definert. Majoriteten av de som har fått innvilget tilskudd, har en høy andel egenfinansieringen av prosjektet. I 13 av 20 prosjekter er den lokale egenandelen som dedikeres til tilbudet, høyere enn innvilget tilskudd.

Per september 2017 rapporterte prosjektene at det totalt var ca. 870 deltakere i opplæring. Prosjektsøknadene viser at antall deltakere per prosjekt, varierer mye. Tilskuddsordningens rundskriv legger føringer for at tilbudet som det søkes tilskudd til, bør ha minimum 15 deltakere. Per september 2017 var sju deltakere det registrerte laveste antallet deltakere, og tre prosjekter hadde færre enn 15 deltakere. Prosjektet med høyest antall hadde 107 deltakere. På rapporteringstidspunktet var mange av prosjektene så vidt i gang med opplæring, og flere beskriver at antallet deltakere vil øke den nærmeste tiden. Variasjonene i antall deltakerne prosjektene har, ser dels ut til å ha sammenheng med hvor mange kommuner som inkluderes i forsøket. En del av prosjektene med mange deltakere har nettopp mange kommuner involvert. Enkelte prosjekter med mange deltakere inkluderer riktignok kun én kommune, men da typisk en storby, som Tromsø og Oslo. En annen storby, Trondheim, har på sin side et lavt deltakerantall i tilbudet: 16 elever per september 2017. Prosjektene deltakerantall reflekterer ikke nødvendigvis behovet for opplæringstilbudet i kommunen eller fylket, og vi er kjent med at i hvert fall to fylker har ventelister. Det kan snarere se ut som at fylkene har valgt ulike strategier for å prøve ut denne typen opplæring. Mens noen går bredt ut og involverer opp mot alle kommuner i fylket, velger andre fylker å starte i det små. Flere av prosjektene som starter med et lite volum skisserer at de ønsker å utvide tilbudet på sikt.

Organisering og forankring av prosjektene

Det er fylkeskommunen som kan søke om tilskudd gjennom Jobbsjansen, og det er denne instansen som dermed blir hovedansvarlig for prosjektet. Flere fylkeskommuner viser til politiske vedtak som gir grunnlag for å etablere eller videreutvikle kombinasjonsklasser. Flere prosjekter viser også til politiske vedtak i deltakende kommuner. Det framkommer også av flere av søknadene at man ser på opplæringstilbudet som del av en større innsats i fylket og/eller kommunen.

Av prosjektdokumentene ser vi at mange av prosjektene har valgt en organisasjonsform med styringsgruppe, prosjekt-/arbeidsgrupper og prosjektleder. Styringsgruppen representerer typisk strategisk/ledernivå hos fylkeskommunen og kommunen, og/eller lederne ved involverte skoler og opplæringssentre. Prosjektgruppene består på sin side gjerne av personer med mer operative funksjoner, som lærere og avdelingsledere fra hhv. kommunal voksenopplæring og videregående skoler. Miljøarbeidere, rådgivere og sosialpedagogisk personale er også representert i prosjektgruppa

i enkelte fylker. Etter vår forståelse er enkelte prosjektledere administrativt ansatte ved fylkeskommunen, mens andre prosjektledere jobber ved de enkelte videregående skolene eller de kommunale voksenopplæringssentrene. En del prosjekter beskriver også hvilke samarbeidspartnere de har i arbeidet, og her nevnes for eksempel NAV, flyktningsjenesten, asylmottak og ungdomsskoler.

Prosjektdokumentene vi har gjennomgått gir i liten grad innsikt i hvordan oppgavefordelingen er planlagt. Det ser til en viss grad ut som kommunene skal være hovedansvarlige for opplæring, mens de videregående skolene stiller lokaler til disposisjon for opplæring. I noen fylker ser det ut til at innsatsen fra de videregående skolene er noe større enn i andre fylker, for eksempel ved at de stiller en del lærerkrefter til disposisjon, i tillegg til rådgivere, minoritetsrådgivere ol. Ett prosjekt nevner for eksempel at den videregående skolen har fått delegert personalansvar for lærer som er ansatt i kommunen.

Oppgavefordelingen mellom fylkeskommunen og kommunen som følger av opplæringsloven, reflekterer i stor grad hvordan prosjektene ser ut til å fordele kostnadene seg imellom. Dvs. at kommunen skal dekke grunnskoleopplæring, mens de videregående skolene tar seg av hospitering i fag på videregående opplærings nivå. Noen prosjekter er imidlertid åpne for en kostnadsdeling som tar mindre hensyn til fra hvilken instans enkeltelevne har krav på å få sine rettigheter oppfylt – hos hhv. fylkeskommunen eller kommunen.

Vurdering

Det vil være relevant at vi videre i følgeevalueringen ser nærmere på om ulike organisatoriske modeller gir seg utslag i ulike erfaringer. For eksempel vil det være interessant hvordan man evner å tilrettelegge for læring og erfaringsutveksling mellom skoler og kommuner der det er flere kommuner som deltar i prosjektet. Erfaringene med organiseringen vil antagelig også henge nært sammen med om oppgavefordelingen mellom de ulike partene er tydelig og hensiktsmessig. Det vil dermed være interessant å se nærmere på hvordan ansvarsfordeling og finansiering mellom prosjektpartene løses, og hvordan samarbeidet mellom disse partene fungerer. Hva har grad av forankring å si for prosjektene? Videre vil vi forsøke å finne ut av hvem som har vært drivkraften bak tilbudet; fylkeskommunen eller kommuner? Og hvordan påvirker i tilfelle det samarbeid og graden av eierskap?

MÅLGRUPPER I PROSJEKTTILBUDENE

I følge rundskrivet for Jobbsjansen er målgruppen for ordning B innvandrerungdom i alderen 16-24 år som har behov for mer grunnskoleopplæring for å kunne gjennomføre den videregående opplæringen. Gjennomgangen av prosjektbeskrivelsene viser at prosjektene har valgt ulike undergrupper innenfor denne målgruppa, og at opp mot halvparten av prosjektene velger å inkludere også andre grupper i opplæringstilbudene.

En del prosjekter retter seg kun mot ungdommer som har rettigheter til vgo etter opplæringsloven § 4A-1 andre ledd, altså den tiltenkte målgruppa. Vår gjennomgang tyder imidlertid på at mellom 8-10 prosjekter også inkluderer andre grupper. Det dreier seg i all hovedsak om ungdommer som har deltatt i noe grunnskole i utlandet, men som ikke har tilstrekkelig grunnskole til at denne regnes som fullført. Dette medfører at personene ikke har rett til videregående skole selv om de er ungdom over grunnskolealder (16 år eller eldre). De faller dermed innunder kommunalt ansvar, og ville alternativt

fått mer grunnskoleopplæring ved kommunal voksenopplæring etter § 4A-1 første ledd. Et par av prosjektene med denne vide målgruppen er tydelige på at hvem som får tilbud om opplæring, styres etter den enkeltes behov og ikke etter hvilke rettigheter de har til hhv. vgo eller grunnskole. Noen av prosjektene som inkluderer både ungdommer med rett til vgo og ungdommer med rett til grunnskole for voksne, angir hvor mange skoleplasser som er forbeholdt hver av disse gruppene. To prosjekter nevner også at tilbudet omfatter asylsøkere, mens en del andre viser til at de retter seg mot ungdommer som er bosatte. Prosjektet i Verdal, Nord-Trøndelag, legger vekt på at de vil inkludere ungdommer som også har rettigheter etter introduksjonsloven.

Det varierer også hvilke aldersgrupper prosjektene retter seg mot. Hovedandelen av prosjektene retter seg inn mot personer i hele aldersgruppa: 16-24 år. Noen prosjekter retter seg mot de helt yngste, og vi registrer at enkelte prosjekter oppgir hhv. 19, 20, 21 og 22 år som øvre aldersgrense.

Vurdering

Det er frivillig for kommunene og fylkeskommunene å opprette dette tilbudet om mer grunnskole til personer som har rett til videregående opplæring. De ansvarlige står også fritt til å avgrense den aktuelle målgruppa for tilbudet ytterligere. Tilbudet bør, ifølge Udirs veileder, være rettet mot de særskilte utfordringene som gjelder for ungdommene i målgruppa, sosialt og faglig. Hvordan gruppeinndeling avgjøres, er opp til fylkeskommuner og kommuner. (Udir 2016a) Dermed har prosjektene mulighet til å avgrense tilbudet til enkelte grupper, slik vi over har sett at enkelte har gjort. For eksempel gjelder det hvilken aldersgruppe tilbudet retter seg mot, eller for eksempel at bosatte prioriteres.

Tilskuddsordningens rundskriv åpner imidlertid ikke for at tilskuddet brukes til opplæring for andre grupper enn de som omfattes av opplæringsloven § 4A-1 andre ledd. Vi har over beskrevet at mange prosjekter inkluderer ungdommer uten rettigheter til videregående opplæring i sine tilbud. Prosjektene har imidlertid stor grad av egenfinansiering av tilbudet, og vi antar at ungdommer som ikke dekkes av tilskuddordningens målgruppe finansieres innenfor kommunenes eller fylkeskommunens ordinære rammer. Det er grunn til å anta at prosjektenes valg om å organisere opplæring for disse to ulike målgruppene (med rett til hhv. grunnskole for voksne eller videregående opplæring) i samme grupper, handler om å effektivisere ved å samlokalisere tilbud for ungdommer med nokså like opplæringsbehov. Enkelte steder kan det også handle om at den aktuelle målgruppa er ganske liten, og at man derfor må se ulike målgrupper i sammenheng hvis man skal kunne prioritere å opprette et tilbud. Vi tar sikte på at vi videre i følgeevalueringen avdekker mer om hva som er begrunnelsene for og hvilke utslag valg av ulike målgrupper gir.

AKTIVITETER OG INNHOLD I PROSJEKTENE

Her beskriver vi nærmere hva slags innhold tilbudene har, og om tilbudene er basert på tidligere erfaringer med tilrettelagte opplæringstilbud. Vi ser også på hvor lenge tilbudet er tenkt å vare.

Tidligere erfaring med lignende tilbud

Gjennomgangen av prosjektdokumenter viser at mange fylkeskommuner og kommuner har erfaring med lignende opplæring fra før. Det er kun tre prosjekter som ikke viser til lignende erfaringer på feltet. Blant de som oppgir å ha erfaring, varierer det hvor lang erfaring man har lokalt. Enkelte steder ble det opprettet lignende tilbud høsten 2016. Antagelig kan det knyttes til at det var fra dette

tidspunktet opplæringsloven åpnet for å gi mer grunnskole til ungdom med rett til videregående opplæring. Andre steder viser man til erfaring fra flere tiår tilbake i tid.

Prosjektbeskrivelsene byr ikke på omfattende informasjon av hva som har vært innholdet i disse tilbudene, men mange oppgir å ha hatt «innføringsklasser», «utdanningsforberedende år», «0. år» eller «ekstra grunnskoleår». Mens enkelte fylker oppgir at man skal bygge videre på de etablerte tilbudene og videreutvikle disse, oppgir andre fylker at tidligere erfaring brukes til å opprette tilbud ved nye skoler eller i nye kommuner.

Varighet

Tilbudet om grunnskoleopplæring kan ifølge tilskuddets rundskriv, vare i inntil ett skoleår. I særskilte tilfeller kan imidlertid tilbudet gis i inntil to år, og rundskrivet åpner for søknader om flerårig støtte. Sju av prosjektene har søkt om ettårig støtte, mens resterende har søkt om flerårig støtte. Sju prosjekter har søkt om to-årig støtte og seks har søkt om tre-årig støtte. Ettersom nesten alle prosjektene oppgir at tilbudet starter opp høsten 2017, er det ikke overraskende at et flertall søker om flerårig støtte. Det er naturlig at prosjektene etablerer tilbud som følger et ordinært skoleår, selv om dette ikke er et krav. At så mange har søkt om flerårig støtte, kan også være et tegn på at det trengs noe tid for å få etablert og prøvd ut opplæringstilbudet.

Innhold i prosjektet

Det er varierende hvor grundig prosjektene beskriver hva som er selve innholdet i prosjektet. Generelt er det vanskelig å få et helhetlig inntrykk av tilbudet gjennom søknadene. Det prosjektene er forpliktet til, er å undervise i de fagene som deltakeren trenger for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for voksne. Dette er norsk, engelsk og matematikk, i tillegg til to av de tre fagene samfunnsfag, naturfag og kristendom, religion, livssyn og etikk. De fleste av prosjektene som oppgir hvilke fag de skal undervise i, framhever norsk, engelsk, matematikk, naturfag og samfunnsfag. Noen oppgir at opplæringen vil bli nivå delt innenfor fagene. Noen prosjekter vil gi opplæring også i kroppsøving. Flere prosjekter framhever at de vil legge særlig vekt på norskundervisning. Ett prosjekt ser ut til å inkludere kun intensiv norskopplæring og forberedelse til grunnskole i selve prosjekttilbudet som et forkurs før deltakerne sluses inn i innføringstilbud. Et annet prosjekt gir tilbud om tre måneders intensivt norsk kurs før inntak til det tilpassede grunnskoletilbudet.

Etter det vi kan lese ut av prosjektsøknadene, legger alle prosjektene opp til at undervisningen skal lokaliseres på videregående skoler. Hensikten med dette er å forberede deltakerne sosialt og faglig på et videregående opplæringsløp. Samtidig vektlegger mange integreringshensyn ved en slik lokalisering; flere prosjekter framhever betydningen av å omgås jevnaldrende i et norskspråklig miljø. Søknadene framhever dermed deltakelse i sosiale aktiviteter ved skolen som viktige. Enkelte prosjekter vil ta i bruk særskilte verktøy for integrering i skolemiljøet, for eksempel fadder- eller mentorordninger. Når det gjelder den faglige forberedelsen til videregående opplæring, er hospitering i fag på videregående opplærings nivå et innslag i de fleste av prosjektene. Det virker som det er ulikt hvor mye prosjektene vektlegger slike hospiteringsordninger. Det finnes også andre eksempler på hvordan prosjektene inkluderer videregående opplæring som del av tilbudene. Ett prosjekt oppgir at de skal bruke verkstedene ved den videregående skolen til begrepsinnlæring og yrkesretting, mens et annet prosjekt legger opp til forsering i fag dersom nivået tilsier dette. Tre

prosjekter oppgir at det kan være aktuelt for elever som er tatt opp i videregående opplæring å delta i kombinasjonstilbudet i enkelte fag hvis de har behov for det.

Det går også igjen i søknadene at rådgivning av deltakerne blir en sentral del av tilbudet. Det er ikke entydig hva slags rådgivning det siktes til, men det kan dreie seg om både kartlegging av hva slags tilbud den enkelte har behov for og/eller om utdannings- og yrkesvalg. Et par prosjekter viser til at de vil inkludere faget utdanningsvalg i tilbudet. Betydningen av karriereveiledning framheves av flere. Andre prosjekter nevner spesifikt at de vil legge vekt på sosialpedagogikk, og noen forklarer at det er behov for å betone sosial utvikling og trening blant ungdommene. Miljøarbeidere nevnes av flere, og også minoritetsrådgivere nevnes som relevant støttepersonell for deltakerne. Enkelte prosjekter spesifiserer at de vil inkludere samfunnsorientering i tilbudet.

I følge rundskrivet skal tilskuddsordningen bidra til kunnskapsutvikling. Dette er et aspekt som ser ut til å være helt sentralt i prosjektene. Søknadene understreker at kompetanseheving og -utvikling blant de ansatte vil være et viktig formål med arbeidet. Noen framhever at lærerne ved hhv. videregående skoler og i voksenopplæringen vil få utviklet sin kompetanse gjennom å arbeide sammen og gjennom ulike former for erfaringsutveksling. I noen grad legges det også vekt på erfaringsutveksling mellom deltakende kommuner i fylket. I tillegg vil en del prosjekter kurse lærerne. Noen prosjekter skiller seg dessuten ut ved at de poengterer at modell- og verktøyutvikling er en viktig del av prosjektet.

Et annet interessant aspekt som kommer fram av enkelte søknader, er at man vil jobbe med justeringer av tilbudet underveis. Ett prosjekt ser ut til å være særlig opptatt av evaluering, og ønsker blant annet å gjennomføre elevmøter for å få tilbakemeldinger. Andre interessante metoder som skal tas i bruk i prosjektene, er for eksempel leksehjelp, leirskoleopphold, informasjonsmateriell om tilbudet på ulike språk og et bibliotekprosjekt.

Vurdering

Det vil framover i følgevalueringen bli viktig å følge utviklingen av de ulike modellene i fylkene, og på den måten få mer innsikt i hva som er innholdet i prosjektene og hvordan dette har blitt implementert. Hvilke konsekvenser ser ulik praksis ut til å gi? Ser man ulike resultater ut fra ulike opplæringsmodeller? Hvilke aspekter ved prosjektene ser ut til å ha betydning for kvaliteten og resultatene? Det ser ut til å være to hovedmålgrupper i prosjektene. Mens noen prosjekter kun inkluderer ungdommer med rett til vgo, innlemmer andre prosjekter ungdommer med rett til grunnskole for voksne. Gir målgruppevalgene ulik praksis, og hvilke resultater gir det? I følgevalueringen vil vi innhente vurderinger fra lokalt nivå om hvordan organiseringen og innholdet fungerer overfor målgruppa, og vi vil få mer innsikt i hvordan man jobber med tilrettelegging og oppfølging av deltakerne. I lys av beskrivelsene over vil det også være interessant å se på hvilken betydning tidligere erfaring med lignende type opplæring for denne målgruppa har for implementeringen. Fra et forvaltningsperspektiv kan det også være nyttig å se på betydningen av tilskuddet i en innledende fase, og om prosjektene klarer å videreføre tilbudene over til ordinær virksomhet.

Ett aspekt som myndighetene kan ha nytte av å se nærmere på, er hvilke videre løp deltakerne sluses inn i etter kombinasjonstilbudene. Vil deltakerne gå over til innføringstilbud i videregående opplæring, eller er de rustet til å starte på ordinær videregående opplæring? På lengre sikt er det

viktig å avdekke om dette tilbudet totalt sett bidrar til effektive opplæringsløp og bedre gjennomføring av videregående opplæring.

2.2 ORDNING C - FORLENGET KVALIFISERINGSLØP FOR DELTAKERE I INTRODUKSJONSPROGRAM

Som en del av omleggingen av Jobbsjansen i 2017, ble introduksjonsprogrammet og Jobbsjansen koblet enda tettere sammen enn tidligere. Delordning C av Jobbsjansen skal nå gi mulighet for et forlenget kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogrammet.

Introduksjonsloven legger til rette for at introduksjonsprogram kan vare i inntil to år, og gir mulighet til forlengelse til inntil tre år hvis særlig grunner taler for det. Hva som kvalifiserer som særlig grunner, skal vurderes individuelt. Opplærings situasjon, motivasjon og om man har nådd målene i den individuelle planen, kan være viktig momenter. (JD 2016) Det er opp til kommunene å tilby dette tredje året. Myndighetene oppfatter imidlertid at kommunene i for liten grad har benyttet seg av dagens muligheter for fleksibilitet og individuell tilrettelegging av programmet, også når det gjelder varigheten av det. Samtidig påpeker myndighetene at en del deltakere vil trenge lenger tid enn tre år skal man nå målene om å komme over i arbeid eller utdanning. Det påpekes at dette gjelder særlig for personer med liten eller ingen skolegang. I tillegg sies det at det er aktuelt for personer som har startet i grunnskole eller videregående opplæring som del av introduksjonsprogrammet og som kan ha behov for å fullføre opplæring de har startet på. (Meld.St. nr. 30 (2015-2016)) På denne bakgrunn vil man prøve ut forlenget programtid til inntil fire år innen Jobbsjansen.

FØRINGER I TILSKUDDETS RUNDSKRIV

Hovedmålet som oppgis i denne delordningens rundskriv er:

Hovedmålet med denne delen av Jobbsjansereordningen er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet gjennom forlenget kvalifiseringsløp med ett ekstra år (år 4), etter deltakelse i et treårig introduksjonsprogram. Tilskuddsordningen skal bidra til å prøve ut tiltak som kan bidra til å gjøre rammene for introduksjonsprogrammet mer fleksible for kommunene.

Ordningen skal også bidra til kunnskapsutvikling.

Målgruppa er deltakere i introduksjonsprogram som har behov for forlenget kvalifiseringsløp med ytterligere ett år utover de første tre årene. Også i rundskrivet understrekes det at dette særlig vil gjelde deltakere med liten eller ingen skolebakgrunn og deltakere som har startet i grunnskole eller videregående opplæring som en del av introduksjonsprogrammet, og som har behov for lenger løp for å kunne fullføre opplæringen. Videre oppgis det at forlengelse kun i spesielle tilfeller kan være aktuelt i arbeidsrettede kvalifiseringsløp.

Det er en forutsetning at kommunen allerede har gitt tilbud om et tredje år i introduksjonsprogrammet, og at dette gjennomføres. Kommunene kan etter søknad få midler til å forlenge kvalifiseringsløp med inntil ytterligere ett år utover de første tre årene. Det framgår også av rundskrivet at overgangen til et fjerde år bør skje uten opphold i kvalifiseringen. Videre er det en føring at tilbudet skal være forankret i deltakerens individuelle plan. Tilbudet innenfor denne ordningen skal, ifølge rundskrivet, ikke anses som en forlengelse av program i henhold til introduksjonsloven, men en kvalifiseringsaktivitet innenfor rammen av Jobbsjansen.

Kommunene kan søke om midler til dekning av prosjektleder-/ programrådgiverstilling og til deltakerstønning. Deltakerne skal motta stønning tilsvarende 2 G per år jf. introduksjonsloven, og kommunene kan få dekket opptil 1 G per deltaker. Det betyr at resterende stønning skal utbetales av kommunens egne midler. (IMDi 2017c)

ORGANISERINGEN AV PROSJEKTTILBUDENE

Vi vil nå se nærmere på antall prosjekter, prosjektenes størrelse og etatsmessige forankring.

Omfang

I 2017 var det satt av 29 mill. kroner til delordningen. Tilskuddsprotokollen viser at kun 10.8 mill. kr ble delt ut innen denne ordningen. Av Prop. 1 S (2017-2018) kan man lese at det har vært begrenset hvor mange kommuner som har kunnet søke om tilskuddet fordi mange av kommunene som tilbyr et tredje år i introduksjonsprogrammet, ikke gir tilbud et fullt år.

De 10,8 mill. kr som ble fordelt innenfor delordningen, ble fordelt på 11 prosjekter. Fem prosjekter i IMDi's region Vest mottok støtte, tre i region Midt, og ett hver i hhv. region Sør, Øst og Nord. I region Indre Øst var det ingen prosjekter som mottok midler. Det lavest innvilgede tilskuddet var på ca. 150 000 kr, mens det høyeste innvilgede tilskuddet var på 2.4 mill. kr. Totalt mottok fire prosjekter over 1 mill. kroner til tilbudet. Det forutsettes at kommunen bidrar med egenfinansiering av prosjektet. Det er stor variasjon mellom prosjektene i hvor stor andel egenfinansieringen utgjør av det samlede budsjettet, og kun fire av prosjektene har høyere egenandel til prosjektet enn innvilget tilskudd.

Generelt er det ganske få deltakere i mange av prosjektene, som tabellen under viser. Antall deltakere i prosjektene per september 2017 varierer fra 3 til 35. Per september 2017 oppga prosjektene at det totalt var ca. 115 deltakere innen ordningen.

Tabell 2.2: Antall deltakere fordelt på antall prosjekter

Antall deltakere	Antall prosjekter
21-35	1
16-20	1
11-15	2
6-10	2
5 eller færre	5

Organisering og forankring av prosjektene

Det er kommunene som er søknadsberettigede innen denne ordningen, og det er også de som har ansvaret for introduksjonsprogrammet. Kommunene kan gå sammen i interkommunalt samarbeid om søknader, men det er bare to av prosjektene som nevner at de vil ha deltakere fra flere kommuner.

Tre av prosjektene er forankret i NAV. De resterende er forankret i ulike etater i kommunen. Blant de sistnevnte ser det ut til at to prosjekter er lagt til voksenopplæringen, fire til flykningtjenesten og at tre prosjekter er lagt til både VO og flykningtjeneste (enten som et samarbeid eller ved at de er underlagt samme kommunale tjenesteområde). Fire av prosjektene har også fått tilskudd innen Jobbsjansens del A i 2017, hvorav tre ser ut til å være forankret i samme etat.

Det forutsettes i rundskrivet at kommunen etablerer et forpliktende samarbeid med relevante instanser og etater. Prosjektene ser ut til enten å ha forankring i samarbeidsavtaler med andre etater, eller å legge opp til et nært samarbeid mellom de helt sentrale aktørene på kvalifiseringsfeltet: NAV, voksenopplæringen og flykningstjenesten. I tillegg nevner mange prosjekter at de vil samarbeide med lokale arbeidsgivere, næringsforum og lignende. Flere nevner også videregående skoler, opplæringskontor, oppfølgingstjenesten og fylkeskommunen som sentrale samarbeidsaktører. Et par prosjekter oppgir Frivillighetsentralen som en samarbeidsaktør. Utover disse nevnes også arbeidsmarkedsbedrift, attføringsbedrift og kommunal arbeidstreningsbedrift. Andre parter det vises til er Folkeuniversitetet, Bufetat, Innvandrerråd, bibliotek og høyskole.

MÅLGRUPPER I PROSJEKTTILBUDENE

Målgruppa for tilskuddet er som nevnt deltakere i introduksjonsprogram som har gjennomført tre år i introduksjonsprogram med behov for forlenget kvalifiseringsløp med inntil ytterligere ett år. De fleste prosjektene viser til denne overordnede målgruppa i sine søknader, og uten nødvendigvis å detaljere dette ytterligere. Det er tydelig at en del av de aktuelle kandidatene fortsatt er i introduksjonsprogram på søknadstidspunktet, og det ser ut til at prosjektene skal overføre dem til Jobbsjansen i det de har gjennomført tre år introduksjonsprogram.

Et par av prosjektene viser til at tilbudet vil være særlig aktuelt for kvinner. To prosjekter viser til at tilbudet er aktuelt for personer med liten eller ingen utdanning, mens et par andre peker på personer som ikke kunne skrive eller lese da de kom til Norge. Ett prosjekt viser til introduksjonsdeltakere som har mål om utdanning som del av sin individuelle plan, og som ikke har rukket å fullføre denne utdanningen. Ett prosjekt har to spesifikke målgrupper, hvor én gruppe utgjør personer med behov for ekstra oppfølging for å kunne gjennomføre eksamensrettet grunnskole eller videregående opplæring og en annen gruppe som består av personer med behov for grunnleggende ferdigheter for å styrke mulighetene i arbeidslivet.

AKTIVITETER OG INNHOLD I PROSJEKTENE

Gjennom rundskrivet legges det opp til at tilbudet skal være et ledd i et sammenhengende kvalifiseringsløp. Dette må tolkes som at prosjektene skal bygge videre på tiltak og innhold som deltakerne har hatt i introduksjonsprogrammet. Målet om at deltakerne skal kunne fullføre opplæring de har påbegynt, bygger også oppunder en forståelse av at deltakerne skal fortsette på igangsatte tiltak. Videre legges det opp til at det «skal arbeides systematisk med utvikling av individuelt tilpasset programinnhold og tiltak som gir best mulig resultater i kvalifisering og formidling til arbeid og utdanning». Samtidig skal tilbudet være en kvalifiseringsaktivitet innenfor rammen av Jobbsjansen, ikke introduksjonsprogrammet. Det er dessuten et særskilt fokus på opplæring, og kun i særlige tilfeller er det aktuelt med arbeidsrettede løp. Det sies også eksplisitt at kvalifiseringen skal tilpasses det lokale og regionale behovet for arbeidskraft.

Det er også tydelig gjennom ordningens formål at prosjektene skal tilbakeføre kunnskap til introduksjonsprogrammet og til øvrig integreringsarbeid i kommunene: «Tilskuddsordningen skal bidra til å prøve ut tiltak som kan bidra til å gjøre rammene for introduksjonsprogrammet mer fleksible for kommunene.» «Prosjektene skal ses i sammenheng med eventuelt annet utviklingsarbeid i kommunen og bidra til en helhetlig og langsiktig planlegging og utvikling av kommunenes integreringsarbeid.» (IMDi 2017c)

Hva er så kommunenes planer for innholdet i tilbudet?

En del av prosjektsøknadene er sparsommelige på informasjon om selve prosjektinnholdet, og det er et par av kommunenes prosjekter det er vanskelig å få grep om – utover at de skal tilby individuelt tilpassede programmer. Fire prosjekter vektlegger et arbeidsrettet programinnhold, fire har et klart opplæringsfokus, mens et par prosjekter legger opp til kombinasjonsløp. Sistnevnte vil i denne sammenhengen si at man både legger opp til at deltakerne deltar i opplæring, samtidig som man ønsker at deltakerne har praksis hos en arbeidsgiver og/eller deltar i gruppebaserte samtaler om arbeidslivet. Generelt ser det ut til at en eller annen form for arbeidspraksis vil inngå i et flertall av prosjektene.

Det er et fellestrekk ved flere av prosjektene at de både legger vekt på individuell oppfølging/opplæring og veiledning i grupper. Flere prosjekter påpeker at de vil gi «tett oppfølging» til deltakerne, og en del av prosjektene er opptatt av kartlegging og avklaring av deltakerne. Språkopplæring i ulike varianter trekkes fram på tvers av ulike vinklinger av programmene. Eksempler på språktiltak i prosjektene er norskopplæring på arbeidsplassen, norskopplæring for å kunne gjennomføre opplæring og undervisning i norsk med temaer fra arbeidslivet.

Blant de utdanningsrettede prosjektene trekkes både grunnskole, forkurs, opplæring i grunnleggende ferdigheter og videregående opplæring fram som sentrale tiltak i programmet. Prosjektene uttrykker at de vil støtte deltakerne til å gjennomføre opplæring. Flere vil jobbe aktivt med deltakernes motivasjon og ha oppmerksomhet på mestring og ressurser; såkalte empowerment-metoder. Et par av prosjektene vil tilby karriereveiledning innenfor programmet. Videre legger flere prosjekter vekt på nettverksbygging for deltakerne, enten i arbeidslivet eller gjennom frivilligheten. Kultur- og/eller samfunnsforståelse nevnes som tiltak i to prosjekter.

Ett prosjekt, i Odda kommune, skiller seg ut ved at det har et klart metodisk opplegg som allerede er i gang. I Odda tilbyr man fireårige fagutdanningsløp som kombineres med norskopplæring. Praksis er en del av løpet. Utdanningen er rettet mot arbeidskraftsbehovet og man sikter mot fagbrev innen helsefag eller prosess- og kjemifag for deltakerne. Deltakerne tilbys lærlingelønn i det 4. året av opplæringsløpet.

Varighet

Det er mulighet for flerårig støtte innen delordningen. Fire av prosjektene har søkt om ettårig støtte, tre om toårig støtte og fire har søkt om støtte i tre år. Flertallet har med andre ord et lengre perspektiv for kvalifiseringsarbeidet.

VURDERING

Som vi har sett ble ikke den økonomiske rammen for delordningen, utnyttet fullt ut. Det blir interessant å se om antallet kommuner som søker på ordningen, vil øke. Sagt med andre ord vil vi se nærmere på om tilskuddsordningene kan bidra til at flere kommuner gir tilbud om et fullt tredje år i introduksjonsprogrammet, og dermed om flere er aktuelle for tilskuddsordningen. Det vil være vesentlig å komme nærmere om underutnyttelsen av ordningen i dag har å gjøre med kjennskap til ordningen, tilskuddets inngangskriterier eller andre forvaltningsmessige forhold. Eller er ikke behovet for en slik ordning fullt ut tilstede?

Det vil også være interessant å se på hvilket spillerom kommunene oppfatter at de har når det kommer til innhold og tiltak. Er det tydelige nok føringer for dette, og følges de opp? Vil prosjektene legge mest vekt på å legge til rette for opplæring, slik rundskrivet anfører? Ikke minst blir det viktig å se på samspillet og overgangen mellom introduksjonsprogrammet og Jobbsjansen. Målgruppa for denne delordningen er vesentlig annerledes enn Jobbsjansens opprinnelige målgruppe; ordningen retter seg mot flyktninger og relativt nyankomne innvandrere. Hvilke utslag får denne målgruppedreiningen? Vil man få erfaringer som kan overføres til introduksjonsprogrammet? Innholdselementene og metodene ser i stor grad ut til å samsvare med delordning A – legges det opp til læring mellom delordningene?

2.3 ORDNING A - KVALIFISERINGSPROSJEKTER FOR HJEMMEVÆRENDE INNVANDRERKVINNER

Denne delordningen er en videreføring av Jobbsjansen slik den har vært innrettet de siste årene, men med en noe mer avgrenset målgruppe. Integreringsmeldingen signaliserte at sosialhjelpsmottakere og ungdom, som har vært sentrale målgrupper for Jobbsjansen i flere år, burde få andre tilbud enn Jobbsjansen (Meld.St. nr. 30 (2015-2016)). Det vil si at både formål og innholdselementer er videreført, mens målgruppen er spisset.

Som nevnt i innledningen av dette kapittelet, har vi i arbeidet med denne rapporten vektlagt beskrivelser av prosjektene i delordning B og C. Vi har vektlagt disse ordningene fordi de er nye og fordi innretningen på tilbudet derfor er mer ukjent. Mens vi for ordning B og C har gått gjennom prosjektsøknader og statusrapporter fra 2017 for å beskrive kjennetegnene ved prosjektene, har vi for prosjektene i ordning A tatt utgangspunkt i prosjekt- og individrapporteringer fra 2016. Det gir på den ene siden mulighet for å sammenligne de prosjektene som er videreført med de som ble avsluttet i 2016, og på den måten får vi et inntrykk av hvordan Jobbsjansen har endret seg. Begrensningen med den framgangsmåten vi har valgt for å beskrive prosjektene i delordning A, er på den annen side at vi ikke kan være sikre på at egenskapene ved prosjektene i 2016 er videreført i 2017.

Under gjengir vi noen sentrale føringer fra delordningens rundskriv, før vi gir en nærmere beskrivelse av profilen på prosjektene.

FØRINGER I TILSKUDDETS RUNDSKRIV

Formålet med delordningen er å øke sysselsettingen blant hjemmевærende innvandrerkvinner gjennom kvalifisering. Tilskuddsordningen skal også bidra til kunnskapsutvikling. Hovedmålgruppen er hjemmевærende innvandrerkvinner i alderen 18-55 år som ikke er avhengig av sosialhjelp. Hjemmевærende innvandrerkvinner med overgangsstønad som hovedinntektskilde kan omfattes av ordningen. Tidligere deltakere i introduksjonsprogram kan delta, men først to eller flere år etter at dette programmet er avsluttet.

Programmene skal være individuelt tilpassede og legge særlig vekt på tidlig utplassering av deltakere på ordinær arbeidsplass. Deltakerne skal få tett oppfølging på arbeidsplassen. Øvrige føringer for programinnholdet er at prosjektene skal vurdere å tilby utdanningsrettede løp med grunnskole eller elementer av yrkesrettet fagopplæring eller øvrig videregående opplæring. Kvalifiseringen skal tilpasses behovet for lokal arbeidskraft.

Programmet kan vare i inntil to år, med mulighet for forlengelse med inntil ett år. Programmet kan forlenges med inntil to år for personer som mangler grunnleggende lese- og skriveferdigheter på eget morsmål. I tillegg skal deltakerne som har avsluttet, følges opp i inntil ett år etter fullført program. Det gjelder også de som har gått over til arbeid og utdanning.

Det er kommuner med minst 750 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre som kan søke om prosjekttilskudd. Det er åpent for interkommunalt samarbeid. Prosjektene skal etablere forpliktende samarbeid med relevante offentlige instanser, arbeidsgivere og frivillige organisasjoner. Prosjektene skal i tillegg se prosjektet i sammenheng med annet utviklings- og integreringsarbeid i kommunen. Det kreves at prosjektene har en konkret plan for videreføring av metoder og tiltak over i ordinær virksomheten etter prosjektets slutt.

Deltakere i denne delordningen skal motta stønad på minimum 1 G, og IMDi tilskudd kan dekke stønad opp til dette beløpet. Det forutsettes at kommunen bidrar med egenfinansiering av prosjektet. (IMDi 2017a)

ORGANISERINGEN AV PROSJEKTTILBUDENE

Vi har i hovedsak tatt utgangspunkt i de prosjektene fra 2016 som er videreført til 2017 for å gi en beskrivelse av prosjektenes profil samlet sett. Gjennom å se på disse prosjektenes individ- og prosjektrapporteringer, får vi et inntrykk av prosjektprofilen for 2017. På noen punkter sammenligner vi de videreførte med de avsluttede prosjektene fra 2016, for å se om disse skiller seg vesentlig fra hverandre – som kan si noe om utviklingen av Jobbsjansen.

Her ser vi nærmere på omfanget av prosjekter, det vil si hvor mye ressurser som er satt av til ordning A, hvor mange deltakere prosjektene ser ut til å ha og i hvilken etat prosjektene er forankret.

Omfang

Omleggingen av ordningen i 2017 innebar som nevnt en spissing av målgrupper innen denne delordningen. Ettersom målgruppen ble snevret inn, ble potten avsatt til denne delordningen betydelig redusert fra året før. I 2017 ble det tildelt 57,2 mill. kr til prosjektene innen delordningen. Dette var en reduksjon på ca. 40 mill. kr fra 2016. Denne reduksjonen førte også til nedgang i antall prosjekter og antall deltakere innen delordningen.

I 2016 var det 53 ulike Jobbsjansesprosjekter, mens antallet prosjekter i delordningen i 2017 er 36. Av disse er 35 prosjekter videreført fra 2016 til 2017 (dersom vi inkluderer Flekkefjord, som i 2016 hadde et forprosjekt uten deltakere). 66 prosent av 2016-prosjektene ble altså videreført. Ved siden av Flekkefjord har det kommet ett nytt prosjekt i 2017, i Andøy kommune. Prosjektene oppgir at det totale antallet deltakere i 2017 antas å være ca. 750. I 2016 var det 1777 deltakere i Jobbsjansen. Delordningen har altså blitt redusert med omtrent 1000 deltakere fra året før. Det totale antallet innenfor alle tre delordningene er riktignok omtrent på nivå med fjoråret, med ca. 1735 deltakere.

Når det gjelder fordelingen av midlene i 2017, mottok kommuner i IMDi region Øst over halvparten av midlene fordelt på 15 prosjekter, hvorav 8 er bydelsprosjekter i Oslo. Totalt oppga prosjektene i region IMDi Øst at de ville ha ca. 440 deltakere, som også utgjør brorparten av deltakerne i 2017. Mens region IMDi Indre Øst og IMDi Nord hver støttet tre Jobbsjansesprosjekter i 2017, tildelte de IMDi regionene Vest, Midt og Sør støtte til fem prosjekter hver.

Data fra 2016 viser at de videreførte prosjektene var større enn prosjektene som ikke ble videreført til 2017. De videreførte prosjektene har flere personer ansatt i prosjektet og de har større prosjektbudsjett, jf. tabell 2.3. Mens de videreførte prosjektene i gjennomsnitt har 3,73 ansatte, hadde de avsluttede prosjektene 2,73 ansatte i snitt. Jobbsjanseprojektene som ble videreført fra 2016 til 2017, hadde i snitt også et betydelig større budsjett i 2016 enn hva prosjektene som ikke bli videreført hadde (3 mill kr versus 1,9 mill). Tilskudsprotokollen viser samtidig at gjennomsnittlig budsjettstørrelse hos de videreførte prosjektene falt mellom 2016 og 2017. Inneværende år er gjennomsnittlig størrelse 2,25 millioner kroner, mot 3 millioner året før. Med andre ord tyder tallene på at det er de store prosjektene fra 2016 som har blitt videreført til 2017, men de videreførte prosjektene har likevel «krympet» fra 2017 til 2016.

Tabell 2.3: Prosjektbudsjett – gjennomsnittsverdier, fordelt på videreførte og avsluttede prosjekter

	Totale inntekter i kroner	IMDi-støtte (andel)
Budsjett i 2016 - videreførte prosjekter	3 047 759	71 %
Budsjett i 2016 - avsluttede prosjekter	1 939 959	68 %
Budsjett i 2017 - videreførte prosjekter	2 254 621	72 %

Selv om de videreførte prosjektene er større enn de som ble avsluttet i 2016, tyder tall fra 2017 på at størrelsene på prosjektene likevel varierer mye. Dette illustreres blant annet gjennom forskjellene i de økonomiske rammene og i antallet deltakere per prosjekt. Av tilskudsprotokollen for 2017 ser vi at mens laveste tildelte søknadssum er 400.000 kr, er høyeste tildelte sum på 4,26 mill. kroner. Når det gjelder antall deltakere i prosjektet, varierer dette fra 8 til 70 stykk i inneværende år – ut fra hvor mange deltakere prosjektene anslår at de vil ta inn. Av de 36 prosjektene innen ordning A, sikter tolv prosjekter seg inn mot flere enn 30 deltakere i 2017, og ti av disse tilhører region IMDi Øst. Ti prosjekter retter seg mot mellom 15-30 deltakere, mens ni prosjekter antar å få færre enn 15 deltakere.⁴

Tabell 2.4: Totalt og gjennomsnittlig antall deltakere i 2016 og 2017, fordelt på videreførte og avsluttede prosjekter

	Antall deltakere 2016	Gjennomsnittlig antall deltakere per prosjekt 2016	Antall deltakere 2017*	Gjennomsnittlig antall deltakere per prosjekt 2017
Avsluttede prosjekter	414	23,0	.	.
Videreførte prosjekter	1356	39,9	735	24,5
Total	1770	34,0	.	.

*Kilde: Tilskudsprotokoll 2017, 5 prosjekter har ikke oppgitt antall deltakere. Reelt antall deltakere er derfor høyere

Som vi ser av tabellen hadde de videreførte prosjektene samlet sett flere deltakere i 2016 enn prosjektene som ikke har blitt videreført, både i totale tall og i gjennomsnitt. I tillegg viser tabell 2.4 at gjennomsnittlig antall deltakere per prosjekt blande de prosjektene som er videreført, har falt ganske klart fra 2016 til 2017, fra 39,9 til 24,5. Dette kan ha sin forklaring i at tilskuddspotten ble kraftig redusert.

Når det gjelder omfang, kan vi altså se at delordningen har blitt redusert som følge av reduksjon i tilskuddspotten. Vi har også sett at de videreførte prosjektene fra 2016 hadde større

⁴ For fem prosjekter mangler vi oversikten over antall deltakere. Kilde: IMDis tilskudsprotokoll 2017

prosjektbudsjett, flere ansatte og flere deltakeren enn prosjektene som ikke ble videreført til 2017. De prosjektene som har blitt videreført til 2017, er imidlertid mindre i 2017 enn de var i 2016, både når det gjelder antall deltakere per prosjekt og den økonomiske rammen.

Organisering og forankring av prosjektene

60 prosent av prosjektene innen denne delordningen var organisert under NAV i 2016. Hvis man sammenligner disse videreførte prosjektene med de avsluttede prosjektene, er det en noe lavere andel organisert i NAV blant de videreførte (60 prosent versus 78 prosent). I følge kunnskapsoppsummeringen av Jobbsjansen, har det mer betydning hvordan prosjektet organiserer seg enn i hvilken etat det er organisert (Lerfaldet et.al 2017).

MÅLGRUPPER I PROSJEKTTILBUDENE

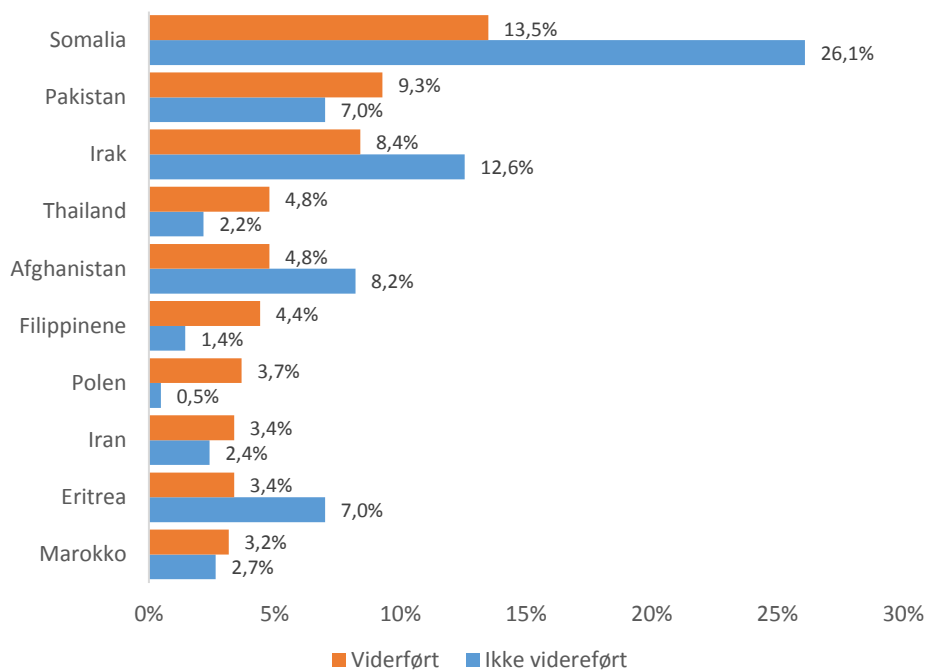
Gjennom Integreringsmeldingen ble det tydelig markert at grupper som tidligere har vært viktige målgrupper i ordningen, nå skulle over i andre ordninger. Både sosialhjelpsmottakere og ungdom ble utpekt som aktuelle for andre ordninger enn Jobbsjansen. (Meld.St. nr. 30 (2015-2016)) Vi finner at prosjekter med ungdom og sosialhjelpsmottakere som målgruppe er overrepresentert blant prosjektene som er avsluttede. Tabellen under viser at i avsluttede prosjekter var det til sammen 67,7 prosent ungdom og sosialhjelpsmottakere. Blant prosjektene som har blitt videreført, er tilsvarende andel 24,3 prosent. Reduksjonene i andel deltakere fra disse to gruppe er med andre ord i tråd med myndighetenes målgruppeføringer.

Tabell 2.5: Andel deltakere i ulike målgrupper, fordelt på videreførte og avsluttede prosjekter

	Hjemmeværende kvinner	Familiegjenforente kvinner med norsk/nordisk statsborger	Ungdom	Sosialhjelps-mottakere	Mottakere av overgangs-stønad	Annen	N
Avsluttede prosjekter	18,8 %	7,5 %	35,3 %	32,4 %	1,4 %	4,6 %	414
Videreførte prosjekter	54,6 %	8,3 %	11,0 %	13,3 %	5,8 %	7,0 %	1356

I de videreførte prosjektene utgjør kvinner 90 prosent av deltakerne. Når det gjelder alder, ser vi også en tendens til at prosjekter med unge deltakerne er sluset ut av ordningen.

Figur 2.1: Deltakernes landbakgrunn i hhv. videreførte og avsluttede prosjekter

Med utgangspunkt i 2016-tall viser figuren over at det er stor forskjell mellom videreførte og avsluttede prosjekter når det gjelder landbakgrunnen til enkelte av deltakerne. Blant de avsluttede prosjektene var andelen deltakere med somalisk bakgrunn 26 prosent, mot 13,5 prosent av de videreførte. Andelen deltakere fra Irak, Afghanistan og Eritrea var også lavere i 2016 hos prosjektene som har blitt videreført til 2017. Vi vil imidlertid påpeke at prosjektene trolig har tatt inn mange nye deltakere i 2017, og hvilken landbakgrunn de har, vet vi foreløpig ikke.

AKTIVITETER OG INNHOLD I PROSJEKTENE

På et overordnet nivå kan tiltakene som tilbys i Jobbsjansen del A deles inn i fem deler:

- ◆ Arbeidsrettede tiltak,
- ◆ Språkopplæring og/eller -trening,
- ◆ Opplæring/utdanning,
- ◆ Samfunnsorienterende tilbud, og
- ◆ Helsefremmende tiltak.

Prosjektene har registrert hvilke aktiviteter innenfor disse tiltaksgruppene som deres deltakere har deltatt på. Prosjektene registrerte dette for deltakerne som avsluttet programmet i 2016. Det er rimelig å anta at de tiltakene tidligere deltakere har fått, er tiltak som brukes mye i prosjektene, og som dermed kan gi en indikasjon på aktiviteter som blir tilbudt i 2017. Man kan likevel ikke konkludere på hvordan prosjektene vil se ut i 2017 ved bruk av 2016-data. Med dette som forbehold viser 2016-data at arbeidsrettede tiltak var svært vanlig i prosjektene. Særlig var arbeidspraksis i ordinær virksomhet et utbredt tiltak. Arbeidsrettede tiltak har vært vanlig innenfor Jobbsjansen gjennom flere år (Lerfaldet et.al 2017).

Tabell 2.6: Hvilke arbeidsrettede tiltak er benyttet av deltakeren i programmet?*

	Videreførte prosjekter
Arbeidsmarkedsopplæring (AMO-kurs)	19,9%
Jobbsøkerkurs/CV-skriving	40,4%
Arbeidspraksis i ordinær virksomhet	71,2%
Arbeidspraksis i skjermet virksomhet	6,7%
Mentor/fadder på arbeidsplassen	11,8%

*Vi har her bare inkludert de mest benyttede tiltakene

Ulike språkopplæringstiltak var dessuten vanlig, jf. tabell 2.7. Blant de videreførte prosjektene hadde omtrent 50 prosent av deltakerne som ble skrevet ut av prosjektene i 2016, deltatt i ordinær klasseromsundervisning. Enda flere, over 60 prosent, hadde deltatt i egne språktiltak i regi av Jobbsjansen.

Tabell 2.7: Hvilke ulike typer språkopplæring eller -trening har deltakeren benyttet seg av i programmet?*

	Videreførte prosjekter
Ordinær klasseromsundervisning	50,4%
IKT-norskopplæring	26,4%
Språkpraksis på et arbeidssted/ambulerende lærer på praksisplass	28,9%
Dialoggruppe/muntlig språktrening i grupper	24,7%
Egne tiltak i regi av Jobbsjansen	63,9%
Tiltak i regi av frivillige organisasjoner	21,3%
Annet (spesifiser):	10,4%

*Vi har her bare inkludert de mest benyttede tiltakene

Tallene fra 2016 viser dessuten at samfunnsorienterende tiltak har vært mye i bruk i de videreførte prosjektene. Samfunnskunnsksorientering, ressursfokuserende tiltak og tiltak som fremmer sosialt nettverk var de mest brukte innen tiltaksgruppen for deltakere i de videreførte prosjektene som avsluttet sine programmer i 2016. De videreførte prosjektene ser ut til i større grad å ha tilbudet samfunnstiltak til sine deltakere enn de avsluttede prosjektene, uten at vi vet hva dette skyldes.

Tabell 2.8: Hvilke samfunnsorienterende/andre typer tilbud har deltakeren benyttet seg av i programmet?*

	Videreførte prosjekter
Samfunnskunnsksorientering/kurs	60,3%
Ressursfokuserende tiltak	54,1%
Kurs/rådgivning i personlig økonomi/gjeldsmestring	30,2%
Tiltak som fremmer sosialt nettverk	56,0%
Kultur - film/musikk/teater/maling	20,5%

*Vi har her bare inkludert tiltak som brukes mest

Videre viser tallene fra 2016 at helsefremmende tiltak var nokså vanlig blant de videreførte prosjektene. 47,3 prosent ble tilbudt fysisk aktivitet i sine programmer, 30 prosent kostholdsveiledning. Også helsetiltak var langt vanligere i de videreførte prosjektene enn i prosjekter som ble avsluttet i 2016.

Opplæringstiltak er noe mindre vanlig. IKT-opplæring, tiltak for å få utdanning godkjent og «annet», var de vanligste tiltakene i gruppa av opplæringstiltak med hhv. 14,3 prosent, 11,2 prosent og 17 prosent.

Hvis deltakerne i 2017 har nokså like kjennetegn som deltakerne i 2016, kan vi altså anta at vi i 2017 vil se utbredt bruk av arbeidsrettede tiltak, at nokså mange vil få både språk- og samfunnsorienterende tiltak samt at en del vil få helsetilbud som del av sine programmer i 2017.

Årsaker til avslutning av program

Når det gjelder deltakerne som ble skrevet ut av Jobbsjansen i 2016, viser tallene at 26 prosent av disse var deltakere som skulle fases ut pga. endringer i Jobbsjansen fra 2017. Når vi holder de utfasede deltakerne utenfor kalkuleringen av resultatandeler, ser vi av tabell 2.9 at hos de videreførte prosjektene var overgangen til lønnet arbeid høyere enn hos de prosjektene som avsluttet i 2016. De avsluttede prosjektene hadde på sin side flere som gikk over til utdanning, som nok kan ha sammenheng med at det var en del ungdomsprosjeper blant disse. Når det gjelder overgangen til arbeid og utdanning totalt sett, er forskjellen mellom de videreførte og de avsluttede prosjektene helt marginal. Det er med andre ord ikke mulig å konkludere med at det er prosjekter med best måloppnåelse som er videreført.

Tabell 2.9: Hva var hovedgrunn til utskrivning fra Jobbsjansen? (Utfaset-kategori ekskludert)

	Lønnet arbeid, også dersom flyttet til en jobb	Utdanning (vgs og høyere utd), også dersom flyttet til utdanning	Jobb og utdanning	Avbrutt /drop-out	Fullført program uten å gå til arbeid, utdanning eller videre utprøving/tiltak	N
Avsluttede prosjekter	47,1%	21,6%	68,8%	17,3%	4,8%	208
Videreførte prosjekter	53,7%	14,2%	67,8%	17,7%	5,8%	572

VURDERING

Det er viktig å merke seg at tallene som her beskriver ordning A, er basert på tall fra 2016. Man kan på denne bakgrunn få en indikasjon på prosjektprofilen for 2017, men man kan ikke konkludere på hvordan prosjektene vil se ut dette året og framover. Det vil for eksempel bli interessant å framover se på hvordan målgruppesammensetningen blir. Kunnskapsoppsummeringen for Jobbsjansen viser for eksempel at det kan være forskjeller mellom myndighetenes tiltenkte målgrupper og de som faktisk deltar (Lerfaldet et.al 2017). Ved å sammenligne de videreførte prosjektene med de som ikke er videreført, antyder tallene at de videreførte prosjektene kan ha en noe "lettere" brukergruppe når det kommer til landbakgrunn. Vi ser imidlertid ingen forskjell når det gjelder den samlede måloppnåelse i 2016 til de to ulike gruppene av prosjekter. Det er med andre ord ikke nødvendigvis slik at det er prosjekter med bedre resultater som er videreført.

Ellers kan det se ut som de videreførte prosjektene fra 2016 i nokså stor grad representerer typiske prosjekter innenfor Jobbsjansen slik ordningen historisk har vært. Dette kan man for eksempel se av tiltaksbruken: arbeidsrettede tiltak er brukt i stor grad, men også språktiltak og samfunnsorientering er utbredt. Det er imidlertid også slik at målgruppesammensetningen påvirker hvilke tiltak som deltakerne tilbys. For eksempel beskrev vi at helsetiltak er mer vanlig tiltak blant de videreførte

prosjektene enn de som ble avsluttet i 2016, noe som nok speiler forskjellene i kjønns-, alders- og målgruppesammensetningen i henholdsvis de videreførte og avsluttede prosjektene. 2016-rapporten viste at kvinner fikk helsefremmende tiltak i større grad enn menn (Høgestøl og Skutlaberg 2016). Også når det gjelder utskriving til ulike tiltak etter programmet, ser forskjellene ut til å kunne ha sammenheng med målgruppene. De videreførte prosjektene har mindre utskriving til utdanning, noe man kan anta at har sammenheng med en synkende andel ungdommer i disse prosjektene.

3. TILSKUDDSFORVALTERS ROLLE

Økonomireglementet setter krav til hovedelementene i en tilskuddsordning og sier noe om kravene som stilles til tilskuddsforvalter. Som tilskuddsgiver skal departementet beskrive mål, kriterier for måloppnåelse og tildelingskriterier samt fastsette bestemmelser om oppfølging og kontroll. IMDi skal, som tilskuddsforvalter, presisere hvilken målgruppe en tar sikte på å nå, og sikre at ordningen gjøres kjent for målgruppen. Tilskuddsforvalterne skal også sikre at en kontrollerer og følger opp ordningen i samsvar med de fastlagte hovedelementene og etter gjeldende regelverk. I tilskuddsbrev til den enkelte mottaker skal tilskuddsforvaltere angi formål og vilkår for tilskuddet og tilskuddsbeløp, herunder forbehold om oppfølging og kontroll. (Økonomireglementet 2015) Hvordan tilskuddsforvalter skal «følge opp ordningen», er i stor grad opp til tilskuddsforvalteren. Slik oppfølging kan for eksempel foregå gjennom at tilskuddsforvalter arrangerer seminarer/konferanser, møter eller annen form for veiledende oppfølging av tilskuddsmottakerne.

I dette kapittelet vil vi gi en kort beskrivelse av hvordan prosjektene innen ordning B og C er fornøyd med dagens oppfølging fra IMDi, og hvilke behov de har for oppfølging framover. Hvilke oppfølgingsbehov de vil ha, vil antagelig være nært knyttet til det som prosjektene opplever som utfordringer lokalt. Vi starter derfor med en presentasjon av hvilke utfordringer prosjektene oppgir at de har.

3.1 HVILKE UTFORDRINGER OPPLEVER PROSJEKTENE?

Vi har gjennomgått statusrapporteringer til IMDi fra prosjektene i ordning B og C for 2017, og vi har i spørreundersøkelsen stilt et åpent spørsmål til prosjektene om hva som er deres største utfordringer lokalt.

ORDNING B - MER GRUNNSKOLEOPPLÆRING TIL INNVANDRERUNGDOM

Vi har innenfor denne ordningen identifisert hovedutfordringer innenfor følgende temaområder: rekruttering av deltakere, organisering, tilbudsinnhold og regelverk.

Rekruttering

Det er flere prosjekter som melder om utfordringer knyttet til rekruttering av deltakere. Fire-fem prosjekter uttrykker at de har utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig antall deltakere til prosjektet. Årsakene til dette kan nok være flere. Ett prosjekt knytter dette til en nedgang i antall flyktninger som bosettes, mens et annet oppgir at elevene bosettes for spredt i fylket og at det dermed er vanskelig med et tilstrekkelig elevgrunnlag rundt skolene. Utfordringer med rekruttering kan også skyldes at man har problemer med å kommunisere hva som er nytten av tilbudet. Ett prosjekt oppgir at det kan være krevende å få elever og foresatte til å akseptere et tilbud som krever mer tid enn ordinært skoleløp. Lignende erfaringer hadde man også i Telemark i forbindelse med forsøk på området (Udir 2016a).

Et par andre prosjekter opplever det som utfordrende å få oversikt over målgruppa tidlig nok, og å få kartlagt elevenes språklige og faglige ferdigheter. Inntak i løpet av året, nevnes også som en utfordring. Ett prosjekt melder om rekrutteringsutfordringer som også er av organisatorisk art, nemlig at de ikke nødvendigvis får fylt opp de avsatte plassene til hhv. «fylkeskommunale» versus «kommunale» elever.

Selv om en del prosjekter har utfordringer med å rekruttere tilstrekkelige kandidater og «rett» type kandidater, er det også prosjekter som har ventelister til tilbudet.

Organisering

En del prosjekter viser til utfordringer som knytter seg til arbeidsdelingen og samarbeidet mellom kommune og fylkeskommune. Ett par fylkeskommuner viser til samarbeidsutfordringer med kommunen om økonomi og ulike tolkninger av lov- og regelverk.

Et par av utfordringene som tas opp, henger sammen med det faglige tilbudet. Mens én fylkeskommune mener kommunen skriver elevene for raskt ut av grunnskolen, viser et annet prosjekt til at de ikke har fått til parallelle timeplaner eller hospitering i vgo fordi de ikke har fått til et godt nok samarbeid med den videregående skolen (vgs). Sistnevnte prosjekt har heller ikke fått på plass stedlig arbeidsplass til lærerne ved den videregående skolen. Et annet prosjekt trekker fram behov for mer kompetanse på tvers av prosjektorganisasjonen på denne måten:

«En instans kan bare flyktningefeltet, mens den andre kan skole. Vi skulle gjerne hatt god grenseoverskridende og tverrfaglig kompetanse. Men; Vi er på vei! Jobbsjansen bidrar til det.»

Et par prosjekter skulle gjerne hatt rom for å gi mer støtte/oppfølging til skolene, og ett prosjekt oppfatter det som utfordrende å få til samarbeid om tilbud og elever på tvers av fylkeskommunale grenser.

Undervisningstilbudet og oppfølgingen av elevene

En del prosjekter trekker også fram utfordringer av mer faglig art. Et par prosjekter mener det er utfordrende å få til tilstrekkelig differensiering til deltakernes ulike kompetansenivåer. Ett prosjekt påpeker at de må ta i bruk særskilt språkopplæring mer, og sikter til tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring. Andre utfordringer som trekkes fram, er behov for økt lærertetthet, å få rekruttert tospråklige lærere og å få mer rom for individuell opplæring.

Prosjektene gir også tilbakemeldinger om at noen elever har utfordringer utover mangelfull opplæring, og at det trengs mye utenomfaglig oppfølging og nærværarbeid. Ett prosjekt henviser til at det er behov for å integrere deltakerne bedre med de øvrige skoleelevene. Ett annet prosjekt etterlyser minoritetsrådgivere til videregående skoler som har høy andel ungdom med minoritetsspråklig bakgrunn. Prosjektet mener slik tett oppfølging utenom det faglige kan føre til et sterkere faglig tilbud.

Regelverk og system

Prosjektene tar også opp strukturelle utfordringer. Det er flere prosjekter som tar opp utfordringer omkring deltakernes muligheter for lån og stipend, og at ikke alle har rettigheter til dette. Ett prosjekt nevner for eksempel at avslag fra Lånekassen gjør at elevene velger bort tilbud som de ville hatt utbytte av. Utfordringen knyttet til lån/stipend via Lånekassen er også tatt opp med IMDi.

Prosjektene tar også opp andre type regelverksutfordringer. Vi forstår det som at disse utfordringene delvis knytter seg til at det går elever med ulike rettigheter i samme tilbud og delvis at deltakerne ikke er tatt opp i videregående opplæring, og dermed «går glipp av» noen rettigheter. Det vi har fanget opp er ulike retter til fornyet eksamen og mangel på tilgang til PC-ordning.

Det pekes også på utfordringer knyttet til inntak. Ett prosjekt viser til at ordningen ikke er søkbar innen VIGO, mens et annet prosjekt syns det er uheldig at inntaket ikke er samordnet med inntaket til vgs og at elevene ikke er garantert inntak i vgs etter at de har gjennomført Jobbsjansen del B.

Øvrige innspill

Et par av prosjektene viser til at det blir utfordrende å utvikle et systematisk kunnskapsgrunnlag og sikre kompetanseutvikling på basis av piloteringen. Noen melder om økte kostnader på grunn av endrede behov, for eksempel behov for økt lærertetthet og mer differensiering. Andre påpeker at erfaringsutveksling og rapportering krever mer administrativt arbeid enn forutsatt.

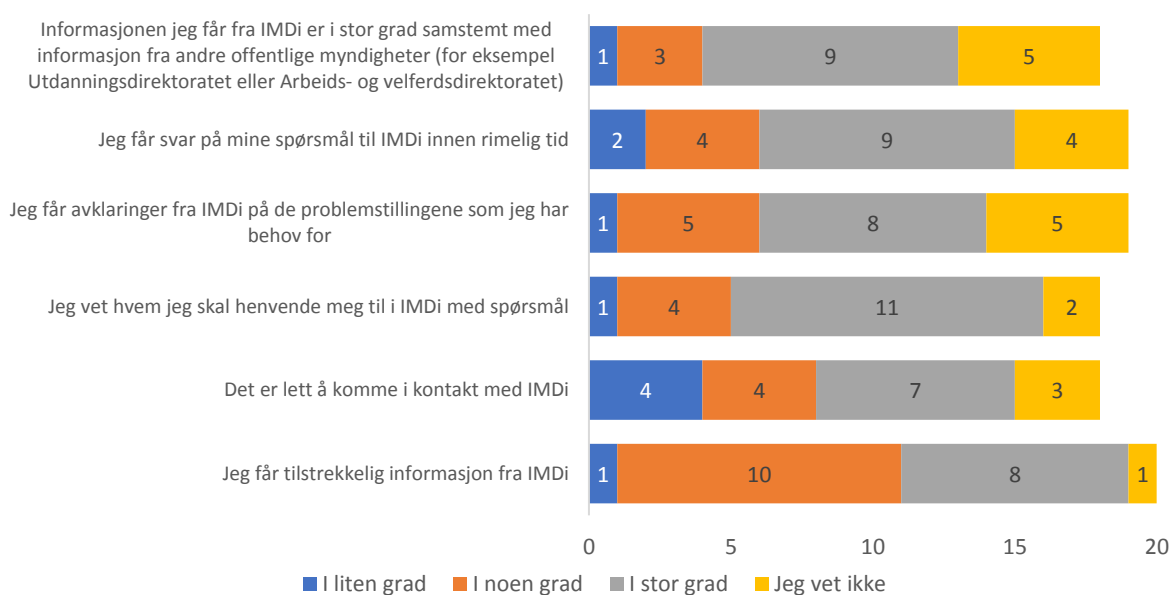
ORDNING C - FORLENGET KVALIFISERINGSLØP FOR DELTAKERE I INTRODUKSJONSPROGRAM

Vi har i vår gjennomgang i mindre grad klart å avdekke hva som er utfordringene innen delordning C. Et par av utfordringene som prosjektene peker på, ligner på utfordringene innenfor ordning B. Den ene utfordringen knytter seg til organisering og samarbeid. Ett prosjekt framhever at det er utfordrende å avklare samarbeid kommuner i mellom, blant annet knyttet til finansiering av deltakerstønaden. Et annet prosjekt nevner tverrfaglig samarbeid og «forankring oppover» som utfordrende, mens et tredje prosjekt viser til utfordringer med tverretatlig samarbeid. Det andre området som er utfordrende innen både ordning B og C, er rekruttering og kartlegging av aktuelle deltakere. I tillegg nevner enkeltprosjekter innen ordning C at det er utfordrende å finne egnede praksisplasser, å legge til rette for brukermedvirkning og å avdekke deltakernes helseutfordringer og arbeidsevne.

3.2 DAGENS OPPFØLGING FRA IMDI

I spørreundersøkelsen ble prosjektene innen ordning B og C stilt spørsmål om den kontakten de har eller hatt med IMDi om Jobbsjansen-prosjektet.

Figur 3.1: I hvilken grad stemmer følgende påstander om den kontakten du/dere så langt har hatt med IMDi om Jobbsjansen-prosjektet? Antall. (N=20)

Figur 3.1 viser at prosjektene stort sett er fornøyd med den kontakten de har eller har hatt med IMDi. Det virker som prosjektene i hovedsak vet hvem i IMDi de skal henvende seg til, og at flertallet er fornøyd med tilbakemeldingene fra direktoratet. Påstanden som flest prosjekter ikke mener stemmer så godt, handler om tilstrekkelig informasjon fra IMDi. Her svarer elleve prosjekter at de i noen eller liten grad får tilstrekkelig informasjon, mens åtte prosjekter oppgir «i stor grad». Det er ikke mulig å vite hva slags informasjon det siktes til, eller hvordan det ideelt sett skulle vært gitt. Hele åtte prosjekter oppgir at det kun i liten eller noen grad er lett å komme kontakt med IMDi. Hvis man legger sammen svarkategoriene «i liten grad» og «i noen grad», er det jevnt over forbedringsmuligheter for IMDi på en rekke av punktene.

Når vi ser nærmere på prosjektenes svar på den kontakten de så langt har hatt med IMDi fordelt på IMDis regioner, er det noen regioner som peker seg ut med mer fornøyd tilskuddsmottakere enn andre. Fordi «n» er så lav når vi fordeler prosjektene på IMDis regioner, kan enkeltprosjekter svar gi så store utslag at informasjonen blir misvisende. Vi velger derfor å ikke gjengi svarene per region. Vi har også sett på hvordan svarene fordeler seg innenfor hver av delordningene. Hvis man kan lese noe ut av disse svare, så er det en tendens til at prosjektene innen delordning B er noe mer fornøyd med kontakten med IMDi enn prosjektene innen delordning C.

3.3 HVA SLAGS OPPFØLGING ØNSKER PROSJEKTENE FRAMOVER?

Vi har i spørreundersøkelsen også bedt prosjektene ta stilling til en rekke påstander om hva slags oppfølging prosjektene framover ønsker seg fra IMDi.

Figur 3.2: Råd og veiledning fra IMDi. Ville det være nyttig for ditt prosjekt å framover få støtte til Antall. (N=20)

Figuren over viser at prosjektene ønsker oppfølging fra IMDi framover, og den viser at prosjektene ønsker seg en rekke ulike typer oppfølging. Halvparten av respondentene ønsker at IMDi legger til rette for i) møteplasser og erfaringsutveksling med andre Jobbsjans-prosjekter i egen region og ii) med ulike statlige aktører tilstede. Nesten like mange ønsker at IMDi legger til rette for møteplasser og erfaringsutveksling med andre Jobbsjansprosjekter nasjonalt. Ti av 20 respondenter ønsker dessuten at IMDi legger til rette for kunnskapsoverføring mellom Jobbsjansen og annet relevant

opplærings- og kvalifiseringsarbeid. Blant alternativene over er det «Råd og veiledning fra IMDi knyttet til prosjektgjennomføringen» som får minst oppslutning; 6 av 20 ønsker seg dette.

Et par-tre prosjekter har i åpne svar i spørreundersøkelsen spesifisert noen ønsker overfor IMDi. Et prosjekt innen delordning C ønsker at IMDi:

«...initierer lokale møtepunkter hvor lokalt næringsliv også inviteres inn, i stedet for store nasjonale samlinger hvor en blir distansert fra den hverdagen en lever i»

Ett fylke innen ordning B beskriver at de ønsker tettere kontakt med IMDi, blant annet om helhetlig tenkning om integrering og kvalifisering. Fylket savner mer respons på muligheten for at IMDi engasjerer minoritetsrådgivere til videregående skoler som har høy andel minoritetsspråklig ungdom og som trenger tett oppfølging. Det samme fylket etterlyser at foredragsholdere engasjert av IMDi også deltar på lokale arrangementer for kompetanseheving.

Et annet prosjekt i delordning B ønsker veiledning i forhold til tildeling av flere prosjekter i ett fylke.

Ellers nevner flere prosjekter i de åpne svarene at de er godt fornøyde med samarbeidet med IMDi. Ett prosjekt skriver følgende om nytten av tilskuddet:

«Jobbsjansen del B er et godt incentiv for å utvikle gode samarbeidsmodeller mellom kommuner og fylke når det gjelder en kontinuitet og helhet i opplæringen, også når det gjelder metodeutvikling for pedagogisk og ikke-pedagogisk personell.»

Et annet fylke skriver:

«Muligheten for fylkene til å søke midler fra IMDi er svært nyttig og muliggjør et unikt samarbeid med kommuner rundt målgruppa. Dette muliggjør også i større grad en helhetlig samhandling rundt den minoritetsspråklige elevgruppen fra grunnskole til høyere utdanning/arbeidsliv.»

3.4. SØKNADS-, TILDELINGS- OG RAPPORTERINGSPROSEDYRER

I surveyen ble prosjektene stilt spørsmål om de så behov for justeringer av IMDis forvaltning av Jobbsjans-ordningen, slik som søknads- og tildelingsprosedyrer, rapportering og/eller kontroll – og i tilfelle hvilke endringer.

Tilbakemeldingen som hyppigst går igjen, knytter seg til tidspunktet for utlysning og utbetaling av tilskudd. Et par av prosjektene innen delordning B etterspør at tildeling bør skje basert per skoleår og ikke kalenderår. De mener det vil gi mer forutsigbarhet for å kunne rekruttere kvalifisert personell, og gjør det lettere å planlegge skoleåret for prosjektene. Flere mener at tilskuddet blir lyst ut for sent på året, og at påfølgende søknadsfrist er kort. Sen utlysning av tilskudd gir sen tilbakemelding, og fører ifølge noen prosjekter til at man kommer sent i gang med tilbudet. Noen framhever óg at det gir dårlig forutsigbarhet.

En gjennomgang av rundskrivene viser at tidspunktet for søknadsfristen har endret seg i løpet av årene. Mens søknadsfristen i perioden 2006-2008 var før årsskiftet, var den i 2009 og 2010 satt til etter årsskiftet (januar/februar). I 2011 var igjen søknadsfristen satt til før årsskiftet. I perioden 2012-2016 er søknadsfristen etter årsskiftet, og da helt fram til i april. Intervjuer vi har gjennomført med

IMDi tyder på at IMDi selv ønsker tidligere utlysning og utbetaling av tilskudd enn i dag. Etter det vi erfarer, skyldes ikke sen utbetaling kun saksbehandlingsprosessen eller -tiden internt i IMDi. Det henger også sammen med prosessen med utarbeiding av rundskriv i samarbeid med departementet. Det kan synes som det er potensiale for å få lyst ut tilskudd tidligere enn i dag. Med såpass sen utlysning som mars/april, vil prosjektene knapt nok ha mulighet til noe helårig innsats – slik intensjonen er.

To prosjekter tar opp utfordringer knyttet til bruken av midlene. Begge etterspør mer fleksibilitet. Ett prosjekt ønsker større muligheter til å gjøre innholdsmessige justeringer på bakgrunn av erfaringer, mens et prosjekt innen delordning C mener det er snevre kriterier for inntak av brukere.

Når det gjelder andre forhold, etterspør et par prosjekter mer informasjon om hva IMDi vil kreve innholdsmessig av rapporteringen, gjerne på søknadstidspunktet. Ett prosjekt viser til at det var vel tidlig å måtte avgi en statusrapport i september. Et par-tre andre prosjekter melder om lite brukervennlige datasystemer i IMDi, og ett prosjekt skriver:

«Generelt er det svært komplisert å rapportere til IMDi. Datasystemet og søknads- og rapporteringssystem er lite brukervennlig. Det er komplisert og tidkrevende.»

Ett prosjekt foreslår at alle dokumenter (som vedtak og tildelingsbrev) blir lagt i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), som prosjektene bruker for å søke på prosjektmidler. Prosjektet mener det blir lettere hvis alle dokumentene ligger samlet på ett sted.

Et par prosjekter trekker fram at de er godt fornøyde med tilskuddsprosessene. Ett prosjekt peker på muligheten til å få tilskudd over flere år som et pluss.

Det er for øvrig dobbelt så mange innen delordning B som framover ønsker råd og veiledning fra IMDi knyttet til søknads-, tildelings, og/eller rapporteringskrav sammenlignet med delordning C. Tallene er imidlertid små, seks versus tre prosjekter.

4. IMDIS OPPFØLGING AV PROSJEKTENE I 2018

Denne rapporten legger mest vekt på å presentere prosjektprofilen innen Jobbsjansens delordning B og C. Dette er de nye ordningene, og de innebærer nybrottsarbeid både lokalt og for IMDi. Både fordi prosjektene er nyopprettede og fordi dette er nye temaområder for IMDi, er det vår vurdering av IMDi bør vektlegge oppfølging av prosjektene innenfor disse to ordningene det kommende året. På den annen side representerer delordning A videreføring av kjerneelementene i Jobbsjansen slik ordningen har vært de siste årene, og man har sett gode resultater av arbeidet (Høgestøl og Skutlaberg 2016). Det kan gi grunn til at IMDi opprettholder oppmerksomhet også om disse prosjektene. Det meldes dessuten om et stort behov for mer midler og prosjekter til målgruppa for ordning A. I 2017 ble det dessuten tildelt flest midler innenfor denne delordningen, men kun to prosjekter er nye.

Utover det man måtte lykkes med av erfaringsutveksling og kompetansebygging lokalt, vil også *IMDis* rolle kunne være avgjørende for hvorvidt man lykkes med kunnskapsutvikling. IMDi kan gjennom å fasilitere for utveksling av erfaringer og kunnskap mellom prosjektene bidra til lokal input. I tillegg kan IMDi spille en viktig rolle ved å oppsummere og tilgjengeliggjøre prosjekterfaringene på nasjonalt nivå. Det er verdt å merke seg at prosjektene innen ordning B og C ser ut til å være godt fornøyde med oppfølgingen de har fått av IMDi. Tilbakemeldingen tyder også på at IMDi må opprettholde eller styrke oppfølgingen videre. Når det gjelder forbedringspunkter trekker en del prosjekter fram at de ikke får tilstrekkelig informasjon fra IMDi. Kunnskapsoppsummeringen fra Jobbsjansen 2005-2016 viser at IMDi kan legge mer vekt på *ulike former* for kunnskapsdeling (Lerfaldet et.al 2017).

Delordning B

Vår gjennomgang viser at det er mange ulike modeller – både organisatorisk og innholdsmessig – som prøves ut innenfor ordningen. Det er også flere ulike undermålgrupper, som gjør at prosjektene kan utvikle seg ulikt. Mange fylker har erfaring med lignende opplæringstilbud, men ettersom regelverket nylig er endret for å utvikle de såkalte kombinasjonsklassene, vil opplæringstilbudene likevel innebære vesentlige endringer. Flere fylker ønsker å utvide tilbudet på bakgrunn av forsøkene. Dette tilsier, etter vår vurdering, at prosjektene kan ha mye å lære av hverandre.

Prosjektene innenfor denne ordningen opplever dessuten noen utfordringer som det kan være grunn for IMDi å ta tak i. Vi tenker særlig på utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig antall deltakere, å få til hensiktsmessig arbeidsdeling og samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner og å tilby et tilstrekkelig differensiert faglig innhold til deltakerne. Hva som skal være IMDis rolle når det gjelder disse problemstillingene, blir fort et spørsmål om sektoransvar. Det vil med andre ord være viktig at IMDi og Udir samarbeider nært om å bistå prosjektene med de utfordringene de opplever. Utover at IMDi bør ta initiativ til slikt samarbeid, ser vi det som avgjørende at IMDi legger til rette for erfaringsutveksling mellom prosjektene. Vi vil anbefale at IMDi utarbeider et systematisk opplegg for slik kunnskapsdeling det første halvåret av 2018. Blant de prosjektene som viderefører tilbudet høsten 2018, vil denne kunnskapsdelingen kunne være viktig også framover. Men fordi en del prosjekter vil avslutte, eller i alle fall ikke har søkt om mer enn ettårig tilskudd, vil det være vesentlig for IMDi å bistå prosjektene i avsluttende faser av tilskuddsperioden og slik også kunne fange opp lærdom fra disse prosjektene som kan bringes videre.

Delordning C

Denne delordningen ser ut til å ha noen oppstartsproblemer. IMDi mottok få relevante søknader og det ble tildelt mindre midler innenfor ordningen enn det som opprinnelig var avsatt. Det er også få deltakere i en del av prosjektene, og prosjektene oppgir at rekruttering av deltakere er en av utfordringene. Vår gjennomgang av søknadene tyder også på at vektingen av opplæring og utdanning i prosjektporteføljen totalt sett er mindre enn rundskrivets føringer skulle tilsi.

Det er også et spørsmål om det er mange nok kommuner som i dag kan søke om disse midlene gitt dagens kriterier. Statistikk fra NIR viser at få kommuner tilbyr et fullt tredje år i introduksjonsprogram (JD 2017), som er en forutsetning for å få tilskudd.

Det er imidlertid viktig å påpeke at vi har lite informasjon om prosjektene innenfor denne ordningen, og det blir derfor nødvendig å følge utviklingen framover for å kunne vurdere behovet for justeringer i ordningen, ev. også se på grunnlaget for å bevare ordningen. Gitt de nevnte oppstartsproblemene, vil det være fornuftig at IMDi legger til rette for veiledning av og erfaringsutveksling blant prosjektene også innen denne delordningen. Innholdselementer og organisering av prosjektene innen delordningen ser ut til å ha mange likheter med prosjektene innen delordning A. Disse fellestrekkene, kombinert med at det er få prosjekter innen ordning C, tilsier at IMDi kan legge opp til erfaringsutveksling mellom de to delordningene.

Søknads-, tildelings- og rapporteringsprosedyrer

Prosjektene rapporterer om noen forbedringspunkter i IMDis forvaltning av Jobbsjansen. Både prosjektene selv og IMDi mener at tidspunktet for utlysning, tilsagn og utbetaling av tilskudd faller for sent på året. Tidspunktet for søknadsfristen har variert en del i løpet av årene, men har i det siste blitt satt nokså sent på året – helt fram til i april. Med såpass sen utlysning, vil prosjektene knapt nok ha mulighet til noe helårig innsats – slik intensjonen er. Det kan synes som det er potensiale for å få lyst ut tilskudd tidligere enn i dag, og IMDi bør både se på egne saksbehandlingsrutiner og forsøke å få til tidlige avklaringer med departementet omkring tilskuddets rundskriv.

Det er dessuten behov for forbedringer og mer brukervennlighet i IMDis digitale søknads- og rapporteringssystem. Etter det vi får oppgitt, jobber IMDi med å utvikle en ny tilskuddsportal med bedre kvalitet.

Det forutsettes i rundskrivene at søkerne bidrar med egenfinansiering av prosjektet, og vi har i vår gjennomgang sett at andelen egenfinansiering varierer mye. Kunnskapsoppsummeringen av Jobbsjansen (Lerfaldet et.al 2017) viser at IMDi vektlegger graden av egenfinansiering i sin vurdering av søknadene. Høy egenfinansiering tolkes som et tegn på lokal forpliktelse. Det er imidlertid ikke presisert i rundskriv hva IMDi forventer av søkerne når det gjelder størrelsen på egenfinansieringen. Etter vår vurdering kan det være grunn til å justere rundskrivene slik at det blir tydelig for søkerne at høy grad av egenfinansiering, vektes positivt.

IMDi (2017a): Rundskriv 06-A/2017: Tilskudd til Jobbsjansen del A – kvalifiseringsprosjekter for hjemmeværende innvandrerkvinner

IMDi (2017b): Rundskriv 06-B/2017: Tilskudd til Jobbsjansen del B – Mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom

IMDi (2017c): Rundskriv 06-C/2017: Jobbsjansen del C – Tilskudd til kommuner for å forlenge kvalifiseringsløp for deltakere i introduksjonsprogram (år 4)

IMDi (2017d): Prosjektkatalog. Jobbsjansen og Kommunale utviklingsmidler.

Justis- og beredskapsdepartementet (2016): Rundskriv G-01/2016 - Rundskriv til lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Justis- og beredskapsdepartementet (2017): Prop. 1 S (2017-2018)

Kunnskapsdepartementet (2016): Prop. 72 L (2015–2016): *Endringer i opplæringslova (friare skoleval over fylkesgrenser, praksisbrevordning m.m.)*

Lerfaldet et.al (2017): *Flere i arbeid med Jobbsjansen. En kunnskapsoppsummering om Jobbsjansen i perioden 2005-2016.*

Meld.St. nr. 30 (2015-2016): *Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk*

Reglement for økonomistyring i staten og bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12. desember 2003, med endringer senest 5. november 2015 (økonomireglementet)

Utdanningsdirektoratet (2016a): *Mer grunnskoleopplæring til ungdom – veileder.*

Utdanningsdirektoratet (2016b): *Innføringstilbud til nyankomne minoritetsspråklige elever - veileder og eksempelsamling.*

Andre kilder:

JD (2017): Høringsnotat:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/18c67e4a029340b1a160e26e9c3f1603/horing-uke-28-2017---endringer-i-introduksjonsloven-og-forskrifter.pdf>

<https://www.udir.no/om-udir/tilskudd-og-prosjektmidler/midler-kommuner/opplaring-til-barn-og-unge-som-soker-opphold-i-norge/>

VEDLEGG – PROSJEKTER INNEN JOBSJANSEN ORDNING A, B OG C - 2017

ORDNING A: KVALIFISERINGSPROSJEKTER FOR HJEMMEVÆRENDE INNVANDRERKVINNER

Prosjekttittel	Kommune
IMDi Øst	
Jobbsjansen Nav Grünerløkka sosialtjenesten 2017	Oslo kommune Bydel 2 Grünerløkka
Kvalifisering av innvandrerkvinner gjennom Jobbsjansen i bydel Sagene	Oslo kommune Bydel 3 Sagene
Jobbsjansen Oslo vest 2017	Oslo kommune Bydel 8 Nordre Aker
Jobbsjansen Bjerke 2017	Oslo kommune Bydel 9 Bjerke
Jobbsjansen Bydel Grorud 2017	Oslo kommune Bydel 10 Grorud
Jobbsjansen Bydel Stovner	Oslo kommune Bydel 11 Stovner
Kvinner i fokus	Oslo kommune Bydel 14 Nordstrand
Jobbsjansen Bydel Søndre Nordstrand	Oslo kommune Bydel 15 Søndre Nordstrand
Kvinner i Lørenskog	Lørenskog kommune
Jobbsjansen hjemmевærende kvinner Skedsmo	Skedsmo kommune
Jobbsjansen Nøtterøy og Tjøme	Nøtterøy kommune og Tjøme kommune
Jobbsjansen Sarpsborg	Sarpsborg kommune
Jobbsjansen 2017 Sandefjord NAV Vestfold	Sandefjord kommune
Jobbsjansen Asker 2017	Asker kommune
Arbeidskvalifiserende opplæring for innvandrerkvinner	Bærum kommune
IMDi Indre Øst	
Jobbsjansen Opptur	Kongsvinger kommune
Døråpneren	Drammen kommune
Jobbsjansen Globus	Gjøvik kommune
IMDi Midt	
Jobbsjansen Virksomhet flyktning	Ålesund kommune
Jobbsjansen Kvinner 2017	Trondheim kommune
Jobbsjansen kvalifisering av innvandrerkvinner til jobb og utdanning	Steinkjer kommune

Jobbsjansen Kristiansund/Averøy	Kristiansund kommune og Averøy kommune
Jobbsjansen Molde	Molde kommune
IMDi Sør	
Rett kompetanse i rett tid	Arendal kommune
Jobbsjansen Flekkefjord	Flekkefjord kommune
Jobbsjansen Kristiansand	Kristiansand kommune
Jobbsjansen Lyngdal	Lyngdal kommune
Jobbsjansen Vennesla	Vennesla kommune
IMDi Vest	
Jobbsjansen Bergen	Bergen kommune
Jobbsjansen	Bømlo kommune
Jobbsjansen i Fjell kommune	Fjell kommune
Fagbrev helsefagarbeider	Flora kommune
Jobbsjansen 2017	Strand kommune
IMDi Nord	
Inn i arbeidslivet	Andøy kommune
Alle for en	Hadsel kommune
Full servering	Hammerfest kommune

ORDNING B: MER GRUNNSKOLEOPPLÆRING TIL INNVANDRERUNGDOM

Prosjekttittel	Kommune
IMDi Øst	
Etablering og gjennomføring av kombinasjonsklasser i Østfold	Østfold fylkeskommune
Tilbud til minoritetsspråklig ungdom med kort botid med behov for mer grunnskoleopplæring	Akershus fylkeskommune
Mer grunnskoleopplæring til ungdom - veien til fullført og bestått VGO	Oslo ved Utdanningsetaten

Utvidet grunnskoleopplæring for nyankomne minoritetsspråklige elever i VGS	Vestfold fylkeskommune
IMDi Indre Øst	
Innføringstilbud ved Nord-Østerdal videregående skole	Hedmark fylkeskommune
Kombinasjonsklasse i Oppland	Oppland fylkeskommune
Sammen gir vi mer – mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom	Buskerud fylkeskommune
IMDi Midt	
Jobbsjansen	Møre og Romsdal Fylkeskommune
Godt videre	Sør-Trøndelag Fylkeskommune
Intro for unge i Ytre Namdal	Nord-Trøndelag Fylkeskommune
Språkklassen i Verdal	Nord-Trøndelag Fylkeskommune
IMDi Sør	
Kombinasjonsklasser i Telemark	Telemark fylkeskommune
Jobbsjanseklassen	Aust-Agder fylkeskommune
Innføringsklasser for minoritetsspråklige	Vest-Agder fylkeskommune
IMDi Vest	
Kombinasjonsklasse i Kvinnherad kommune	Hordaland fylkeskommune
Eksamensretta grunnskulefag (EGF)	Sogn- og Fjordane fylkeskommune
Kombinasjonsklasser	Rogaland fylkeskommune
IMDi Nord	
Kombiklasser, grunnskoleopplæring for innvandrerungdom	Nordland fylkeskommune
Kombinasjonsklasse	Troms fylkeskommune/Tromsø kommune
Mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom – kombinasjonsklasser i Finnmark	Finnmark Fylkeskommune

ORDNING C: FORLENGET KVALIFISERINGSLØP FOR DELTAKERE I INTRODUKSJONSPROGRAM

Prosjekttittel	Kommune
IMDi Øst	
4. året	Sandefjord kommune
IMDi Midt	
Jobbsjansen – Forlenget introduksjonsprogram	Ålesund kommune
Jobbsjansen – Forlenget kvalifiseringsløp	Steinkjer kommune
Jobbsjansen del C – Stjørdal	Stjørdal kommune
IMDi Sør	
Jobbsjansen Birkenes	Birkenes kommune
IMDi Vest	
Nye Jobbsjansen	Fjell kommune
Fra introdeltaker til fagarbeider - forlenget kvalifiseringsløp	Odda kommune
Sterkere integrering gjennom en mer målrettet kvalifisering	Karmøy kommune
Jobbsjansen Intro NAV Sandnes	Sandnes kommune
Jobbsjansen	Haugesund kommune
IMDi Nord	
Jobbsjansen år 4	Lenvik kommune

IDEAS2EVIDENCE
Bygger kunnskap

